Poštnina plačana v gotovini.

Leto LXX. Št. 168 Ljubljana, ponedeljek 26. julija 1937 Cena Din 1.-

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 30 petit vrst à Din 2, do 100 vrst à Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3, večji inserati petit vrsta Din 4.— Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knaflјeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO Ljubljanska c., telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Ob mrtvaškem odru v Saborni cerkvi:

Tisoči se poslavljajo od pokojnega patrijarha

Pogreb pokojnega Nj. Sv. patrijarha Varnave bo v četrtek v Beogradu

Beograd, 26. julija. f. Smrt patriarha Varnave je zavila Beograd v globoko žalost. Vsi beograjski listi so izšli v pomnoženi nakladi in prinašajo dolga poročila o življenju in delovanju patriarha. Ves Beograd je v črnem, na vsaki hiši plapola črna zastava. Patriarhovo truplo so prepeljali v Saborno cerkev, kamor prihajajo tisoči in tisoči, da se še enkrat poslove od njega. Ves Beograd je prenapolnjen ljudi, ki prihajajo od vseh strani v mesto. Včeraj je defilirala mimo mrtvaškega odra ves dan in vso noč ogromna množica ljudi. V dolgih kolonah so čakali ljudje po cele ure, da pridejo na vrsto. Računajo, da je od sobote popoldne pa včeraj ves dan defiliralo mimo patriarha okoli 100.000 ljudi.

Kraljevi namestniki ob krsti

Ob 13. sta prispela v Saborno cerkev kraljeva namestnika dr. Radenko Stanković in dr. Ivo Perović. Oba sta ostala nekaj časa pred mrtvaškim odrom in molila, nato pa sta prižgala velike voščenke. Preden sta zapustila cerkev, sta poljubila ikono.

Zadušnica za patrijarha

Včeraj zjutraj je bila v Saborni cerkvi zadušnica za pokojnega patriarha. Liturgijo je opravil zagrebški episkop Dositej ob asistenci episkopov Irineja, Venjamina in Nikolaja ter 20 svečenikov. Po liturgiji se je sestal sv. arhierejski sinod, prav tako tudi odbor za pogreb in komisija za pregled imovine pokojnega patriarha. Svetemu sinodu je predsedoval zagrebški metropolit Dositej.

Odlični predstavniki v cerkvi

V teku včerajšnjega dne so se mrtvemu patriarhu poklonili najodličnejši predstavniki javnosti. Mimo mrtvaškega odra so defilirali ministri, senatorji, narodni poslanci, predstavniki raznih združenj in korporacij, Sokoli, oficirji itd. Prišla sta tudi komandant mesta Beograda armijski general Vojeslav Tomić in član vojnega sveta armijski general Emil Belić. V cerkvi vlada grobna tišina, ki jo prekinja le jok vernikov, zlasti žensk.

Sožalja in komemoracije

Včeraj je predsednika sv. sinoda mitropolita Dositeja obiskal odpravnik bolgarskega poslaništva in mu izrekel sožalje v imenu kralja Borisa ter bolgarske vlade. Brzojavno so izrekli svoje sožalje nadškof canterburyški, starešina albanske pravoslavne cerkve episkop Heilstifor in drugi, upravni odbor Narodne odbrane, zastopniki rezervnih oficirjev in bojevnikov, tehniško udruženje in drugi.

V teku včerajšnjega dne so priredila številna nacionalna in patriotska udruženja komemorativne seje.

Sožalje Nj. Vel. kraljice Marije

Nj. Vel. kraljica Marija je poslala sv. sinodu naslednjo brzojavko: Prosim sv. sinod, da skupno s pravoslavno duhovščino sprejme izraze mojega najglobljega sožalja ob smrti Nj. Svetosti patrijarha Varnave. Priporočam se molitvam sv. sinoda. Marija.

Knez-namestnik ob mrtvaškem odru

Včeraj ob 9. se je pripeljal iz Kranja Nj. Vis. knez namestnik Pavle. Takoj je odšel v Saborno cerkev, kjer se je poklonil spominu patrijarha. Knez namestnik je ostal dalje časa ob odru zatopljen v molitev.

Pogreb

Sv. sinod je na včerajšnji popoldanski seji sklenil, da bo pogreb patrijarha Varnave v četrtek 29. t. m. Ob 9. dopoldne bo v Saborni cerkvi opelo, nato pa bo krenil žalni sprevod po ulici kralja Petra, kneza Mihajla, po Prestolonaslednikovem trgu kralja Milana in Svetosavski ulici do cerkve sv. Save, kjer bodo patrijarha položili k večnemu počitku.

Hitlerjeva sožalna izjava

Berlin, 26. julija AA. Kancelar Adolf Hitler je po nemškem poslaniku v Beogradu izrazil jugoslovenski vladi svoje sožalje zaradi smrti Nj. Sv. patrijarha Varnave.

Maršal Badoglio naj reši Franca

Senzacijonalna vest londonske agencije — Badoglio imenovan za vrhovnega poveljnika Francovih čet

London, 26. julija. r. »Central News« poroča iz Gibraltarja, da je prispel tjakaj z nekim italijanskim brzim parnikom italijanski maršal Badoglio, ki je vodil, kakor znano, glavne vojne operacije v Abesiniji in velja za najbolj izkušenega italijanskega vojskovodjo. V njegovem spremstvu je tudi general Piroli, ki je prav tako sodeloval pri vodstvu abesinskih operacij in igra sedaj važno vlogo v italijanskem generalnem štabu. Po informacijah »Central Newsa« bi imel maršal Badoglio prevzeti vrhovno poveljstvo nad Francovimi četami v Španiji, ker dosedanje vodstvo ni pokazalo nikakih uspehov. Upajo, da se bo maršalu Badogliju z enakimi metodami kakor v Abesiniji posrečilo hitro končati državljansko vojno v Španiji z zmago generala Franca. Vest je zbudila v londonskih krogih veliko pozornost, ker kaže pravo ozadje zavlačevalnih manevrov Italije in Nemčije v londonskem odboru. Če se izkaže, da je vest točna, potem ni dvoma, da pomeni to definitivni konec politike nevmešavanja.

Italijanski demanti

Rim, 26. julija. AA. Ker so se v inozemstvu razširile senzacionalne vesti o nameravanem potovanju maršala Badoglia v tujino, poudarjajo, da je maršal še v Fiugiu, kjer je na kratkih počitnicah.

Boji pred Madridom

Srditi boji za Bruneto

Madrid, 26. julija. AA. Po uradnem komunikeju poveljstva republikanske vojske, so večji oddelki zavzeli del mesteca Brunete. Borba za to važno strateško točko se vodi še nadalje.

St. Jean de Luz, 26. julija. AA. Vojno ministrstvo v Valenciji poroča, da je po hudem topniškem ognju sovražna pehota napadla Bruneto, ki so jo morali zapustiti. Sovražnik je posebno hudo pritiskal na republikanske postojanke pri Villanueva da Canada. V odseku 15. divizije se je sovražniku posrečilo potisniti nazaj republikanske čete.

Na aragonski fronti so v odseku Villafranca del Ebro republikanci nekoliko napredovali. V odseku Albarracina so uporniki izvedli več napadov na republikanske postojanke.

Sestreljena republikanska letala

Sevilla, 26. julija. AA. General Queipo de Llano je objavil po radiu, da je bilo od 11 republikanskih letal, ki so se pojavila v soboto nad nacionalističnimi utrdbami 9 sestreljenih.

Pred imenovanjem nove nacionalistične vlade

Saint Jean de Luz, 26. julija. AA. Dobro obveščeni krogi zatrjujejo, da bo novo nacionalistično špansko vlado sestavil general grof Jordano, ki je bil notranji minister že v vladi Prima de Rivere. Znani književnik Peman bo brzkone imenovan za propagandnega ministra, Jose Mesia pa za zunanjega ministra. Nadalje zatrjujejo, da bo za novega vojnega ministra imenovan Queipo de Llano.

Seja odbora za nevmešavanje

London, 26. julija. AA. Ožji odbor za nevmešavanje bo imel sejo popoldne ob 16. in ne dopoldne, kakor je to bilo prvotno javljeno.

Japonski napad na Kitajce

Kljub premirju, sklenjenem na severnem Kitajskem, so se pričele nove sovražnosti med japonskimi in kitajskimi četami

Tiencin, 26. julija. Kljub sklenjenemu sporazumu med japonskimi in kitajskimi poveljniki ne pride do miru. Včeraj se je pripetil zopet nov hud incident, ki je izzval silno ogorčenje pri Kitajcih. V bližini sela Langfeng pri Pekingu so japonski vojaki porezali telefonske žice. Kitajska straža je oddala na Japonce par strelov. Poveljnik japonskih čet je takoj nato odredil napad na kitajsko vojaštvo, ki je bilo zbrano v bližnjem taborišču. Nad taborišče je priletelo več japonskih bombnikov in bombardiralo nič hudega sluteče kitajske vojake. Bombardiranje je zahtevalo mnogo smrtnih žrtev. Kitajci so se postavili v bran in se je razvila nova bitka, ki še traja.

Kako je nastal spopad

Peking, 26. julija. AA.: Do novega spopada pri Langfengu je prišlo, kakor se je [illegible]

Čete 38. divizije so preprečile v nedeljo zvečer japonskim četam, da bi se izkrcale iz vlaka na postaji Langfeng in jo zasedle. Takoj nato je bil ustavljen ves promet vlakov. Obe stranki se med seboj obtožujeta, da sta krivi za incident.

Letalski napad na kitajske čete

Tokio, 26. julija AA. Agencija Domej poroča, da je prišlo do novih borb na severnem Kitajskem. V preteklі noči je napetost med kitajsko 29. armado in japonskimi posadkami tako narasla, da je prišlo do borbe ob železniški progi Tiencin—Peking. Japonskim četam so poslali ojačenja.

Japonski štab obiavlia, da so kitajske čete 37. divizije odklonile, da bi popolnoma zapustile Peiping. Zahodno od Pekinga se je tudi umaknil samo en del čet te divizije. Zato so Japonci poslali bombarderje nad 38. kitajsko divizijo. Eskadra japonskih bombarderjev je bombardirala kitajske vojašnice in postojanke pri Langfengu. Vso noč so v Tiencinu čuli grmenje topov iz Langfenga. Kitajci so napadli nek japonski bataljon. Japonci so zavzeli obrambne postojanke in čakajo sedaj na ojačenje. Kitajske čete so presekale japonske telefonske zveze med Pekingom in Tiencinom.

Manifestacije proti avstrijskim hitlerjevcem

Dunaj, 26. julija. AA.: Domovinska fronta je organizirala včeraj veliko protimanifestacijo proti izzivanju narodnih socialistov. Na tej manifestaciji je bilo okoli 30.000 ljudi. Sklenili so, da v Welsu postavijo spomenik kancelarju Dollfussu.

Prvo zasedanje Kmetijske zbornice

Za začasnega predsednika izvršilnega odbora je bil izvoljen posestnik Martin Steblovnik iz Šmartna ob Paki

Ljubljana, 26. julija. Za danes dopoldne je v mestni posvetovalnici sklical ban dr. Marko Natlačen prvo sejo novo ustanovljene Kmetijske zbornice za dravsko banovino. Otvoril in vodil jo je banovinski svetnik *Dolinar Josip*, ki ga je ban določil kot komisarja na prvi seji, dokler zbornični svet ne izvoli izvršilnega odbora. Zapisnikar Možina je prečital tozadevni odlok.

Pri volitvah dne 27. junija so bili izvoljeni sledeči člani v Kmetijsko zbornico: za srez Brežice Bogovič Alojz iz Loč, za srez Celje Turnšek-Pongrac z Brega, za srez Črnomelj Nemanič Jože iz Želebeja, za srez Lendavo Lebar Josip iz Kapce, za srez Dravograd Kotnik Beno iz Podkraja, za srez Gornji grad Steblovnik Martin iz Šmartna ob Paki, za srez Kamnik Štrcin Janez iz Kaplje vasi, za srez Kočevje Rigler Ivan iz Prapreč, za srez Konjice Kuk Anton iz Gornje Pristave, za srez Kranj Brodar Janez iz Hrastja, za srez Krško Marinček Anton iz Župeče vasi, za srez Laško Deželak Matevž iz Lož, za srez Litijo Pevec Ignacij iz Št. Vida, za srez Ljubljana Kržmanc Anton iz Bevk, za srez Ljutomer Rajh Jakob iz Ljutomera, za srez Logatec Potočnik Ivan iz Dobračevega, za srez Maribor-desni breg Koban Franc iz Sel, za srez Maribor-levi breg Spindler Jožef iz Zgor. Rečice, za srez Murska Sobota Kuhar Štefan iz Tešanovcev, za srez Novo mesto Brulc Franc iz Hrušice, za srez Ptuj Prelog Franc iz Zagojičev, za srez Radovljica Jan Jakob iz Podhoma, za srez Slovenjgradec Sevčnikar Stanko iz Podkraja, za srez Škofja Loka Megušar Matija iz Selc in za srez Šmarje pri Jelšah Turk Ivan iz Lešja. Vsi ti izvoljeni člani so bili navzoči.

Strokovna udruženja, ki imajo po uredbi pravico do zastopstva v Kmetijski zbornici, so imenovala te-le delegate: Zadružna zveza ravnatelja Gabrovška, Zveza slovenskih zadrug Ivana Pipana, Jugoslov. veterinarsko združenje inspektorja dr. Hribarja, Jugoslovansko šumarsko združenje inž. Sotoška, Združenje jugoslovenskih agronomov inž. Abseca, dočim Združenje kmetijskih strokovnjakov še ni imenovalo svojega delegata.

Ker je bilo navzočih 25 izvoljenih in 5 delegiranih članov, je komisar Dolinar ugotovil, da je prva seja Kmetijske zbornice sklepčna.

Nagovor bana dr. Natlačena

Tedaj došli ban dr. Natlačen je pozdravil svetnike kot predstavnik oblasti. Od danes naprej, je poudaril g. ban, se bo poleg ostalih zbornic kot zastopnic posameznih stanov čul v našem državnem in narodnem življenju tudi glas kmečkega stanu, ki v naši banovini prvič pošilja svoje zastopnike na delo za boljšo bodočnost.

Svobodna kmečka volja vas je, gg. svetniki, poslala sem, da to delo pričnete. Zavedajte se, da naloge niso lahke, ker si morda kmečki stan hitreje obeta od Kmetijske zbornice uspehov, kakor vam jih bo mogoče pri najzvestejšem delu doseči. To novo ustanovo je treba zgraditi od začetka. Vodi naj vas neomajna zavest, da je sleherni med vami zastopnik celotnega kmečkega stanu. Nihče med vami v tej ustanovi naj ne služi koristim posedincev, ampak vsi naj služijo koristim kmečkega stanu kot celote. Upoštevajte vedno koristi naše narodne in državne skupnosti in spravite svoje želje v sklad s koristjo splošnosti. Tako tvorno delo bo prav gotovo našlo na odločilnih mestih polno razumevanje in pomoč. Nihče ne bo mogel preslišati pretehtanega glasu kmetijskih zbornic, ki bodo v skrbi za kmečki stan obenem skrbele za koristi državne celote in tako krepile notranjo moč naše jugoslovenske države, ki ji je steber ravno kmečki stan. Mrtvim besedam uredbe boste dali življenje in podobo. Naj bo ta podoba verna slika prednosti, žilavosti in naprednosti slovenskega kmeta! Z združenimi močmi bomo delali za lepšo bodočnost slovenskega kmeta in vsega naroda in s tem za moč in veličino kralja in države.

Svetnik Janez Brodar se je banu zahvalil za trud in delo pri ustanovitvi Kmetijske zbornice. Po odhodu bana dr. Natlačena so svetniki glasovali o točkah dnevnega reda.

Izvolitev začasnega izvršilnega odbora

Glede sklepanja o načinu glasovanja je bil soglasno sprejet predlog Janeza Štrcina, naj bodo volitve javne po listah, odloči pa naj večina. Glede stroškov zborničnih svetnikov do odobritve zborničnega statuta je bil sprejet predlog, naj se svetnikom izplačajo samo akontacije na dnevnice in potne stroške, višino pa naj določi pozneje izvršni odbor.

V verifikacijski odbor so bili izvoljeni: Janez Štrcin, Janez Brodar, Ignacij Pevec, Anton Kržmanc in Jakob Jan.

Začasni izvršni odbor se je sestavil s soglasnim odobrenjem vseh navzočih takole: predsednik Martin Steblovnik, I. podpredsednik Janez Brodar, II. podpredsednik Janez Štrcin, člani Lebar Josip, Marinček Anton, Potočnik Ivan in Spindler Jožef. Za začasnega tajnika je bil izvoljen Prelog Franc.

Na drugi seji Kmetijske zbornice bo začasni izvršni odbor sklepal o načrtu zborničnega statuta. Sprejeti načrt bo predložen banu v odobritev in na tretji seji se bo konstituiral definitivni izvršilni odbor zbornice. Pred zaključkom prve seje se je prvi začasni predsednik Martin Steblovnik zahvalil članom za izvolitev.

Drzen nočni vlom sredi mesta

Ljubljana, 26. julija.

Ko je korakal stražnik Josip Vrečar ponoči okrog 1 po Gosposvetski cesti mimo Kolizeja, je prišedši mimo trgovine s čevlji Antona Mohoriča naenkrat opazil, da je šipa v izložbi utrta, oziroma izrezana. Tudi se mu je zazdelo, da je za hip opazil v lokalu luč, kar je dalo misliti, da se nahaja vlomilec še vedno v trgovini. Ker se na njegov poziv ni nihče oglasil, je stražnik posegel po službenem samokresu in ustrelil. Strel je privabil bližje več pasantov in je po stražnikovem naročilu celo eden telefoniral na policijsko upravo po pomoč. Medtem, ko so zunaj nekateri pasanti stražili, se je stražnik Vrečar odločil, da stopi v lokal, kjer je mimo njega bušknila moška postava. V tistem hipu je stražnik posvetil z električno žarnico in zaglašal pred seboj postavnega, mladega moškega. Brž je dvignil gumijevko ter pobil vlomilca po tleh ter ga onemogočil za obrambo. Naslednji trenutek se mu je zazdelo, da je čul ropot izpod nekih zabojev v sosednjem prostoru in res je tedaj planil proti njemu drugi moški, ki ga je pa stražnik spet hitro pobil po tleh. Takrat sta Vrečarju prihitela na pomoč že tudi dva njegova tovariša, ki sta zasačena vlomilca uklenila ter ju odvedla v zapor. Pri vlomilcih so našli na policiji tri srebrne žepne ure z verižicami, ki so bile nekaj okrvavljene. Tudi so našli v lokalu zidarsko sponо, enako precej okrvavljeno, s katero je eden izmed vlomilcev razbil na izložbi šipo, pri čemer se je obrezal. Vlomilca sta dva Tržačana in sicer brezposelni delavec 25letni Rudolf Levec ter 30letni fotograf Pavel Žagar, ki stanuje v Vodmatski ulici 22. Izgovarjata se, da sta nameravala odnesti iz Mohoričeve trgovine samo vsaki par čevljev, ki da sta jih bila zelo potrebna. Zrela ptička, ki imata nedvomno na vesti več vlomov in tatvin, na policiji še zaslišujejo.

Po ljudski fronti nacionalna unija

Frossard napoveduje skorajšnji razpad ljudske fronte, ki jo bo zamenjal režim nacionalne unije

Pariz, 26. julija z. Današnji listi mnogo komentirajo včerajšnji govor bivšega ministra Frossarda na kongresu socialistične unije, skupine Paul Boncourja. Frossard je naglasil, da ni več daleč čas, ko bo ljudska fronta razpadla. Socialisti bodo morali slej ali prej izstopiti iz ljudske fronte, če hočejo ohraniti svoje postojanke, zlasti pa če se nočejo izogniti razcepu stranke. Že na kongresu v Marseilleu sta se pokazala dva ostro ločena tabora. Ta razkroj gre dalje. Če se socialisti ne bodo umaknili iz ljudske fronte, bodo izgubili oblast nad svojimi pristaši in dogodki bodo krenili v docela drugo smer, kakor pa mislijo sedanji voditelji ljudske fronte. Frossard je prepričan, da se socialisti tega dobro zavedajo ter da bodo morda že v kratkem izzvali krizo vlade. V tem primeru pa ne bo prišlo več do obnove režima ljudske fronte, marveč bo prišla na krmilo nacionalna unija, ki je edina sposobna, da povede Francijo iz sedanjih gospodarskih, finančnih in političnih težav.

Chautemps zahteva čas

Pariz, 26. julija z. Ministrski predsednik Chautemps je imel včeraj na nekem zborovanju radikalnih socialistov govor, v katerem je naglašal, da morajo vladi pustiti dovolj časa in primeren odmor, da izvede do kraja započeto delo na obnovi gospodarstva in državnih financ. Strankarske demonstracije vlado le ovirajo pri njenem delu. Apeliral je na vse pristaše ljudske fronte, naj puste vladi primeren odšlh, da more mirno preudariti vse potrebne ukrepe. Vlada ne bo storila ničesar, kar bi ne bilo v skladu s programom ljudske fronte, a tudi ne opustila ničesar, kar bodo narekovali državni interesi.

Poljska — Italija 5 : 1

Varšava, 26. julija. Včeraj se je tukaj končal teniški dvoboj med Poljsko in Italijo za srednjeevropski pokal. Poljaki so sigurno zmagali s 5 : 1. Kakor znano, sodelujejo v tem tekmovanju še Češkoslovaška, Avstrija, Madžarska in Jugoslavija.

Polovična voznina v Šibenik

Beograd, 26. julija AA. Polovična voznina na državnih železnicah je dovoljena za veslaške tekme za državno prvenstvo dne 24. in 25. t. m. v Šibeniku. Popust velja od 23. do 27. t. m.

Borzna poročila.

Curih, 26. julija. Beograd 10, Pariz 16.26, London 21.63, Newyork 435.625, Bruselj 73.3375, Milan 22.935, Amsterdam 240.20, Berlin 175.35, Dunaj 82.50, Praga 15.21, Varšava 82.70, Budimpešta 3.85.

Prvi kongres esperantistov

Slovenska esperantska zveza ustanovljena — Lep napredek naših esperantistov v zadnjih letih

Ljubljana, 26. julija.

Včeraj so se zbrali v Ljubljani v hotelu »Metropol« delegati številnih esperantskih društev iz vseh krajev Slovenije na svojem prvem kongresu. Obenem so ustanovili Slovensko esperantsko zvezo. Ustanovni občni zbor je otvoril Damjan Vahen s pozdravom delegatov in zastopnikov. Pismeno je sporočil pozdrave in želel uspeh našim esperantistom ravnatelj dr. Žižek. Ljubljanske esperantiste so zastopali gdč. Minka Komanova, Tone Logar, Kozlevčar, Kralj, Jakomin, gdč. Petričeva in drugi. Klub esperantistov iz Trbovelj je poslal na kongres delegata Simčiča, iz Čateža Potobuježa, iz Sv. Križa Zoreta, z Vrhnike Vidmarja, iz Domžal Podbevška.

Ustanovni občni zbor je vodil Tone Logar. Za zvezo za tujski promet je pozdravil zborovalce tajnik Gojko Pipenbacher. Zagotovil je v imenu zveze našim esperantistom vso pomoč, posebno pri delu za povzdigo tujskega prometa. Tujci dostikrat iščejo stikov z našimi esperantisti in v takih primerih bo na novo ustanovljena Zveza slovenskih esperantistov lahko v marsičem pripomogla k dvigu tujskega prometa pri nas. Po poročilih se je razvila živahna debata. Nova pravila zveze, ki jih je prečital D. Vahen, so bila sprejeta soglasno.

Pri volitvah je bil za predsednika zveze izvoljen Anton Sterle, za prvega podpredsednika Tone Logar, za drugega podpredsednika Stanko Podbevšek, za tajnika Damjan Vahen, za njegovega namestnika Minka Komanova, za blagajnika Dora Žvanova, za namestnika Andrej Sterle, za odbornika pa Viktor Verčon. Za delegate v krajih izven Ljubljane in za esperantske klube v Ljubljani so bili izvoljeni Simčič, Žibret, Berčič, Slabe, Golobič, Tabernik in Logar. V nadzornem odboru so Jelenič, Tabernik, Leskovšek in Cukaletova.

Predsednik Sterle je poudarjal, da je bila ustanovitev zveze potrebna za enotno in smotrno delo slovenskih esperantistov ne samo v propagandi za razširitev esperanta med najširšimi sloji, temveč tudi v službi gospodarstva, kulturnega zbliževanja in propagande za tujski promet. Soglasno je bil sprejet predlog, naj bo drugi kongres slovenskih esperantistov v Kranju. Na posebni konferenci bo urejeno razmerje med esperantskim klubom »Zelena zvezda« in Slovensko esperantsko zvezo.

Popoldne so esperantisti priredili lepo akademijo v proslavo 50-letnice esperanta. Predsednik Sterle je v pozdravnem govoru očrtal cilje esperantskega gibanja, ki hoče s pomočjo esperanta zbližati vse narode, da bi živeli v miru in sodelovanju v dobro vsega človeštva. Tone Logar je deklamiral »Al le fratoj«, govorni zbor članov »Zelene zvezde« pa je izredno učinkovito deklamiral Zamenhofovo »La voja«. Posebno ljubki sta bili Nada in Zlata Sitarjeva, ki sta zaigrali na harmoniko več slovenskih narodnih pesmi in zapeli tudi v esperantu nekaj slovenskih narodnih pesmi v prevodu Damjana Vahna. V slavnostnem govoru je D. Vahen očrtal s krepkimi besedami razvoj esperantskega gibanja v zadnjih 50 letih. Za 50-letnico esperanta je D. Vahen sestavil deklamatoričen dvogovor, ki sta ga srčkano recitirali Mira in Vera Vahnova. Vladimir Komidar je recitiral svojo pesem v esperantu »Dolga je še pot«. V esperantu sta recitirala pesmi še V. Verčon in I. Štemberger iz Kranja.

Poslušalci so nagradili vse izvajajoče člane z navdušenim odobravanjem. Slovenski esperantisti so pokazali sadove svojega požrtvovalnega dela v zadnjih letih in izpričali svojo dobro voljo. Po tej poti naj požrtvovalno gredo naprej!

Ali bo kopanje res prišlo iz mode?

Kopanje meščanski kult? — Vse je minljivo

Ljubljana, 26. julija.

Sicer je težko reči, da je kopanje le moda, ker bi lahko tudi rekli, da ljudje jedo samo zaradi tega, ker je pač takšna moda, vendar pa si kopanja ne morete misliti brez mode. Pri vsem, kar je s kopanjem v zvezi — tja do pastirskih listov — ima moda svoje kremplje vmes. Morda bi bilo bolje rečeno, da je kopanje postalo zadnja leta poseben kult. Postalo je, če pa je še sedaj, ne moremo reči. Ne verjamete, da bo prišlo iz mode?

Kmetje so hudomušni in nimajo meščanov tako v časteh, kakor se morda meščanom zdi. Pravijo, da se meščani kopljejo samo poleti in da jim za pravo kopanje niti mnogo ni; radi samo lenarijo ter se valjajo po vročem pesku ali pa tudi po blatu. Meščani jim ne smejo zameriti tega očitka, že zaradi tega ne, ker je v resnici lahko marsikaj reči o kopanju kot sezonski zabavi ali sezonski lenobi. V resnici se poleti najbolj pogosto kopljejo odnosno dolgočasijo dan za dnem ljudje, ki so kopanja najmanj potrebni. Marsikdo drugi ima zaradi tega občutek manjvrednosti, kajti ogorela koža in vsakdanji obiski kopališč so moda; kdor se ne ravna po nji, gledajo nanj kakor na neotesanca, ki n. pr. na koncertu žvižga. Zato zahteva ta moda kakor vsaka posebne žrtve; ne le žrtve, ki izbirajo v drogerijah mazila in olja za kožo in tudi za opekline, temveč tudi žrtve, ki ob ponedeljkih ne morejo sedeti in jih bole vsi udi, kakor da so ušli iz koncentracijskega taborišča. Večina kopalcev namreč ni polnokrvnih meščanov; le ob nedeljah imajo nekaj uric časa, — na račun nedeljskega kopanja se marsikateri kopalec ne utegne niti obriti, — zato hočejo nadomestiti, kar jim med tednom ni dano. S samozatajevanjem prvih kristjanov se pečejo na solncu s takšno vnemo, da se ne upajo niti premakniti. No, včeraj se niso mnogo.

Vendar tako je bila, sedaj ni več. Kajti, kdo se še dandanes koplje? V resnici kopalci še niso izumrli, toda, kdo še more reči, da je kopanje v resnici moderno? Nobena moda ne traja dolgo, razen te, da je moderno, če imaš dolgove. Sedaj lahko že rečemo, da kopanje ni več vsaj zadnja modna novost. Mnogo znakov je, ki kažejo, da se ljudje ne bodo več dolgo ponašali z ogorelo kožo. To je bilo baje nekakšno poganske ter barbarsko gibanje; pravoverni so celo mislili, da je modo kopanja in solnčenja uvedel na tej božji zemlji sam vrag, da bi mu šla pšenica čim bolj v klasje. Kult kopanja je bil baje odpor proti največji kreposti — sramežljivosti in moralnim nazorom prejšnjih stoletij ter srednjega veka. Z njim se je zopet začel uveljavljati antični svetovni nazor, da je v zdravem telesu zdrav duh, ne pa, da je duh samo v zapetem telesu, v dopetačah in viteških oklepih. Kult kopanja je bil po mnenju zagovornikov moralne okorenelosti prejšnjih stoletij le eden izrastkov nesrečne povojne pokvarjenosti. Človek je začel »gleštati« tem bolj telo, čim bolj je pozabljal na »dušo«.

In sedaj zagovorniki starih moralnih načel začno triumfirati: kopanje je začelo izgubljati, kar je imelo na sebi privlačnega kot kult. Mimogrede naj opozorimo še na neki modni pojav, namreč ženska krila, ki se nikakor nočejo več skrajšati vsaj do kolen, kakor so se tista leta po vojni. Vidite, začela so zopet zmagovati stara konzervativna načela na vsej črti od ženskih kril do kopanja in politike. Vse je minljivo; kopanje je bilo samo moda. Kdor bo hotel poslej še veljati za modernega človeka, se bo moral izogibati vode kakor židje. Če se pa že ne bo mogel odreči tej razvadi, se bo moral kopati doma v najtemnejšem kotu kleti v čebru in pri tem bo moral biti seveda dostojno oblečen. Sedaj je namreč postala dostojnost kult in najbolj nedostojna je čista, zdrava in odkrita koža.

Vsega je pa prav za prav krivo vreme. Tako smo nesramni, da si dovoljujemo podvomiti v vračanje stare morale. Ljudje so skoz in skoz »pokvarjeni«. Nihče jih ne bo več poboljšal. Zato se zelo motijo tisti, ki mislijo, da so letos zato prazna kopališča, ker so ljudje postali zopet sramežljivi. Lahko bi celo rekli prej, da ne najdejo več nič privlačnega v potujčenju v kopališčih. Saj veste, človeku postane prej ali slej vse vsakdanje. Še v nebesih je postalo angelom dolgočasno ter so jih morali izgnati brez potnih listov. Ljudje so kratkomalo siti celo pohujšanja. Res ne vemo, kakšna bi naj bila še oblika pohujšanja, da bi kaj vlekla. Nekateri si celo drznejo trditi, da je sedaj postalo pohujšanje čim bolj oblečeno ter zakrito telo. Smemo torej pričakovati, da bodo kmalu največje pohujšanje mumije.

V resnici pa je vse to brez podlage; vse je treba pripisati samo letošnjemu vremenu ali vremenskemu režimu. Saj veste, da so vsega krivi režimi, če ne ta pa oni. Letošnji režim — namreč vremenski — je tako rekoč pasji; ali je bila še katera nedelja v kopalni sezoni brez dežja? In koliko je bilo solnčnih delavnikov? Večino imajo ljudje z belo kožo in kmalu bo že konec poletja. Ker je torej rjava koža tako redka, ni več moderna. Nihče se več ne žene za rekordom, da bi postal čim bolj črn. Ob nedeljah meščani spe kakor so sicer vajeni spati vse leto. Moralisti triumfirajo in pravijo, da je to samo božja kazen. Bog že ve komu rep suče.

Lastniki kopališč tožijo. Tega bi jim ne smeli zameriti že zaradi davkarije, četudi bi bila še tako dobra kopalna sezona. Pravijo, da bo kopanje prišlo iz mode. Kopalci se več ne zanesejo na vreme, zato so pogosto kopališča prazna tudi ob najlepšem vremenu.

Poštni upravi

Ljubljana, 26. julija.

»Slovenski Narod« je v soboto poročal o primeru, ki se je pripetil Narodni tiskarni oziroma upravi revije »Naš val«. Dva paketa, ki sta bila v Beogradu na pošti 2 oddana istočasno pod zaporednima številkama 2242 in 2243 z doplačilom posebne takse za ekspresno poštnino, sta po ugotovitvi ljubljanske pošte 1 prispela v Ljubljano z dvema različnima vlakoma in sicer prvi z vlakom, ki prihaja v Ljubljano ob 9.55, in drugi z vlakom, ki prihaja v Ljubljano ob 20.55. Obe paketni spremnici pa sta prispeli istočasno in ju je ljubljanska pošta 1 žigosala z datumom 23. julija 1937—8, kar pomeni, da ju je prejela ob 8. zjutraj.

S takšnim lakonskim odgovorom poštne uprave, pri kateri so razmere v zadnjem času postale že čisto nevzdržne, se nikakor ne moremo in nočemo zadovoljiti. Dejstvo so bila znana nam samim in se je Narodna tiskarna zaradi tega na poštno upravo pritožila ter zahtevala, da poštna uprava ugotovi krivca za ta primer in za vse tiste, ki se v zadnjem času nepresta no ponavljajo. Poštni upravi pa menda ni do tega, da nered odstrani in ustreže poslovnim ljudem, temveč se enostavno zadovolji z ugotovitvijo dejstva, ki je itak povod pritožbe, ne pa krivca, ki je v takšnem primeru edini važen.

Poštno upravo prosimo za naslednja pojasnila: Po njeni lastni trditvi je prvi paket prispel 23. julija z vlakom ob 9.55, drugi pa z vlakom ob 20.55, obe poštni spremnici pa sta žigosani z datumom 23. julija ob 8. zjutraj. Kako je mogoče, da sta bili spremnici v Ljubljani že ob 8. zjutraj, prvi paket pa šele ob desetih in drugi ob devetih zvečer? Ali sta se morda spremnici vozili s kakšnim posebnim vlakom, da sta prispeli v Ljubljano pred paketoma ali pa ambulančne pošte prevzemajo pakete po spremnicah? Naše čisto preprosto mnenje je, da poštno ambulančno osobje v vlakih ne more paketov prevzemati drugače, kakor skupaj s spremnicami, ne pa vsako stvar zase. Poleg tega prosimo za pojasnilo, na kakšen način sta prispeli spremnici, da sta po znakih na poštnem pečatu v Ljubljani dve uri prej, preden sploh prispe brzovlak iz Beograda, s katerim sta bili odposlani?

Mislimo, da je dolžnost poštne uprave, da odstrani takšen nered, ki poslovnemu svetu povzroča neocenljivo škodo in da poskrbi, da se takšni primeri ne bodo več dogajali.

LEPO REČENO

— Irma je imela srečo, da se je seznanil z njo bogat tovarnar.

— Sreča jo je že zapustila,

Smrtna nesreča na Storžiču

V soboto so planine zahtevale novo žrtev. Na Storžiču, kjer je ob Veliki noči plaz zasul 9 smučarjev in kjer se je šele pred dobrim tednom smrtno ponesrečil neki otrok, je v soboto padel v prepad 27-letni čevljarski pomočnik Florjan Likar z Golnika in se ubil. Likar je odšel v soboto zjutraj s prijateljem Jernejem Dolenom v kraljestvo Storžiča. Plezala sta po steni, kjer sta videla lepe planike. Likar jih je hotel utrgati, pa mu je spodrsnilo in je treščil v prepad. Njegov tovariš je odhitel v Tržič, odkoder so odšli reševalci na pomoč, pomagati pa niso mogli več, ker je bil nesrečni mladenič že mrtev. Imel je vso razbito glavo in zlomil si je tudi hrbtenico. Truplo so prenesli v dolino in so včeraj popoldne nesrečneža pokopali.

Planinsko rajanje na Mirni gori

Črnomelj, 26. julija

Po večletnem molku se Belokrajnci letos spet znova oglašamo ter vabimo Ljubljančane in druge svoje prijatelje na obisk. Zadnjič smo se v Beli krajini pokazali s svojim življenjem pred letimi ko nas je obiskala Gregoričeva vojska fotoamaterjev, potem pa podobnih prireditev ni bilo več. Dne 1. avgusta bomo zopet pokazali svoje narodno veselje, svoje narodne noše, šege in običaje in bomo zarajali pri planinskem domu na Mirni gori, kjer priredita podružnica Slovenskega planinskega društva je Črnomlju in ljubljansko društvo Bela krajina svoj »Belokrajnski dan«.

Planinsko rajanje na Mirni gori nikakor ne bo dolgočasno in enolično romanje na planino. Belokrajnci hočemo pokazati nekaj čisto novega in posebnega. Naše rajanje ne bo prav nič podobno planinskemu veselju na drugih gorah, ki jih zadnje čase prirejajo v različnih krajih Slovenije. Na Mirni gori bo spet iznova za kratek dan naša Bela krajina zaživela življenje, ki je samo njeno belokrajnsko. Prvi izletniki bodo odšli na planino iz Črnomlja že v soboto opoldne, da bodo zvečer lahko zažgali ogromen kres, ki ga bodo videli tja daleč do Zagreba in na vseh višjih točkah po vsej Sloveniji. Ob kresu bo seveda ples, za razvedrilo pa bodo skrbele tamburice, naša narodna glasbila. V nedeljo bo ob 9. dopoldne sprejem izletnikov in gostov — ljubljansko društvo »Bela krajina« priredi ta dan k nam poseben izlet z vlakom, ki se ga lahko udeleži vsak prijatelj Belokrajncev — potem bo maša, po maši pa se bodo vrstili belokrajnski narodni plesi, nastopi pevskih zborov in v razvedrilo godbe na pihala. Gostje seveda ne bodo prikrajšani za zabavo, za katero bodo naši vrli Belokrajnci poskrbeli v obilni meri, da pokažejo sebe in Trdinovo kraljestvo gorjanskih bajk v najlepši podobi.

Belokrajnci se bodo svojega dneva na Mirni gori udeležili seveda v svojih tradicionalnih narodnih nošah, kar bo lepoto dneva samo še povečalo. Prepričani smo, da bodo Ljubljančani in vsi drugi naši prijatelji pokazali za naš edini dan v letu veliko razumevanja in da bodo k nam pohiteli v čim večjem številu.

Belokrajnci vas vabijo na svoje veselje v objemu hladnih gorjanskih gozdov.

Ali bodo mesarski pomočniki stavkali

Združenje mesarjev in klobasičarjev v Ljubljani nam je poslalo:

Prosimo, da priobčite v Vašem cenj. listu glede na članek »Ali bo prišlo do stavke? Zborovanje mesarskih pomočnikov« z dne 23. t. m. naslednje pojasnilo:

Z ozirom na netočne podatke v članku »Zborovanje mesarskih pomočnikov« v »Slov. Narodu« ugotavlja Združenje mesarjev in klobasičarjev v Ljubljani sledeče:

1) Res je, da je imelo združenje pred zadnjo obravnavo na magistratu sestanek, ki pa je bil samo informativnega značaja. Na tem sestanku ni bil sprejet nikak končnoveljaven sklep glede mezdnega gibanja pomočnikov.

2) Trditev, da hrana mesarskih pomočnikov ni zadovoljiva in da imajo pomočniki, ki stanujejo pri mojstrih po večini nehigijenska stanovanja, ne drži. Res je nasprotno, da imajo mesarski pomočniki enako hrano kakor njihovi mojstri, ker jih smatrajo za družinske člane. Za higienska stanovanja pomočnikov skrbi dovoljno pristojna oblast.

3) Ni res, da so zaposleni mesarski pomočniki po 16 do 20 ur na dan, res pa je, da je njihova zaposlitev v okviru zakonito določenega delovnega časa.

4) Ni res, da znaša povprečna plača mesarskega pomočnika v Ljubljani 300 din na mesec s hrano in stanovanjem, res pa je, da znaša povprečna plača mesarskega pomočnika v Ljubljani 600 din s hrano in stanovanjem oz. popolno oskrbo.

Združenje smatra gornje pojasnilo za zadostno in se v event. nadaljnje polemike po časopisu ne bo spuščalo.— Alojzij Brecelnik, predsednik.

Iz Ljutomera

Obvezni pregled čebelnjakov. Pretekli teden se je začel po izvedencih obvezni pregled vseh čebelnjakov ljutomerskega sreza. Pregled se je začel na Kamenščaku in so mu prisostvovali šef bakteriološkega zavoda v Ljubljani dr. Hribar, pristav bakteriološkega zavoda dr. Simon Žibert, sreski živinozdravnik Jakelj, sreski kmetijski referent in zastopniki domačih čebelarskih podružnic. Delo nadaljujeta dva izvedenca, ki sta doslej ugotovila na Kamenščaku 6 okuženih čebelnjakov, na Moti 1, v Pristavi pa 9 okuženih. Vsi okuženi imajo gnilobo čebelne zalege. Pregled nam bo marsikaj pokazal, zatrl pa malomarno čebelarstvo.

Strela uničila trto. Ob zadnjih nevihtah je udarila strela v vinograd Ivana Korata iz Črešnjevcev ter mu uničila okoli 100 trsov.

Premestitev. Železniški uradnik v Radgoni, Ivan Kolčer, je premeščen v Kranjsko goro.

Čitajte in širite »Slovenski Narod«!

Sportni pregled

Ljubljana, 26. julija

V soboto so se nadaljevale

plavalne tekme za jadranski pokal

in sicer sta se v Ljubljani srečala najresnejša tekmeca za prvo mesto v plavanju Ilirija in Viktorija, v Splitu pa Triestina in Jadran. V Ljubljani je Ilirija precej gladko zmagala tako v plavanju visoko pa tudi v waterpolu. Končni izid plavanja je bil 58:50 za Ilirijo, a v waterpolu so Ljubljančani Sušačane kar pregazili. Zmagali so s 7:1. Tekmovanje je bilo precej razburljivo, ker so Viktorijaši neprestano protestirali in je že prva točka, 100 m moški, povzročila vročo kri. Glede te točke so imeli sicer Sušačani prav in jim je na koncu to tudi žirija priznala.

Istočasno je bil tudi v Splitu

dvoboj med Jadranom in Triestino.

Tržačanom je uspelo ponoviti zmago na domačih tleh, čeprav z nekoliko manjšo razliko. V soboto so zmagali s 54:51. Bilo je več diskvalifikacij, kar gre v prvi vrsti na račun neprimernega plavališča. Tako je bil med drugimi diskvalificiran Tržačan Bertetti, ki je zmagal na 200 m prsno, a je nepravilno plaval. Isto usodo je doletela Splitčana Gazzarija, ki je na 100 m prosto zaplaval v sosedno progo in so ga morali zaradi tega diskvalificirati. Jadran je sploh spremljala precejšnja smola. Njihova najboljša tekmovalka Beara je nastopila le na 100 m prosto, je pa zatem nenadoma zbolela, s čimer je prišel Jadran ob zmago na 100 m hrbtno. V waterpolu so domači sigurno zmagali 5:0.

Po teh srečanjih je

stanje tekmovanja za Jadranski pokal

naslednje. V plavanju vodi Triestina z 259 točkami iz 5 dvobojev, sledi Ilirija z 237 točkami iz 4 dvobojev, Jadran z 200 točkami iz 4 dvobojev in Viktorija s 166 točkami iz 3 dvobojev. Pravo sliko pa pokažejo šele povprečno dosežene točke in vodi Ilirija z 59, sledi Viktorija s 55, Triestina z 52 in Jadran s 50 točkami. V waterpolu vodi sigurno Jadran z 8 točkami in scorem 17:7, 2. Ilirija s 4 točkami in 15:11, 3. Viktorija 2 in 13:17, 4. Triestina 2 in 5:21.

Zagrebški plavači

so v Samoboru postavili 3 državne rekorde. Na 400 m prsno je Laškarin (Maraton) dosegel čas 6:35 in je s tem za 1.7 sek. zboljšal svoj lastni rekord. Kot drugi se je vpisal v rekordni seznam Defilipis (ZPK) ki je na 300 m prosto zboljšal Mihalekov rekord od 4:09.9 na 3:56.6. Tretji rekord gre na račun Drobnića (ZPK), ki je na 400 m hrbtno plaval 6:35.

Izmed vodnih sportov je omeniti

veslaške tekme v Šibeniku

za državno in jadransko prvenstvo. Državni prvaki so postali: v dvojki (vole de mer) Jadran s Sušaka, v osmerki (vole de mer) isti klub v štirici s krmarjem Krka' iz juniorskem osmercu Krka, v seniorskem Šibenika, v skiffu Dunav iz Pančeva, v osmercu tudi Krka.

V Ljubljani je SK Ljubljana imela

v gostih celovški KAC,

ki pa je pokazal tako nedisciplinirano in surovo igro, da si ga ne želimo več videti na naših tleh. V soboto so gostje s težavo zmagali nasproti pomlajenemu domačemu moštvu s 3:2, včeraj pa so morali kloniti kompletni enajstorici v ligaški postavi z 0:4. V predtekmi je juniorjem Ljubljane uspelo nadoknaditi naskok mariborskih železničarjev z gladko zmago 4:0, s čimer so postali podzvezni juniorski prvaki.

V Mariboru je zagrebška Concordia brez muke porazila Rapida s 5:2. V Sarajevu je bila med tamošnjim Saškom in beograjskim Jedinstvom finalna izločilna tekma za vstop v ligo. Jedinstvo je doseglo rezultat 1:1 in se je plasiralo v ligo, ker je v prvi tekmi zmagalo s 5:1. V tekmovanju za srednjeevropski pokal je prišlo včeraj do presenečenja. Avstrijo se je po njeni zmagi 4:1 nad Ferencvarosem v prvi tekmi smatralo za sigurnega finalista, vendar je Ferencvaros včeraj na domačih tleh dosegel visoko zmago 6:1 in se tako plasiral v finale z Laziom.

V finalnem tekmovanju za Davisov pokal

med Anglijo in Ameriko se bo po sobotnem stanju 1:1, dvoboj danes nadaljeval z doublom. Favorit je Amerika.

Velika sportna manifestacija na Jesenicah

Prihodnjo soboto in nedeljo bo jeseniški SK Bratstvo priredil svoj tradicijonalni dan, združen s slovesno otvoritvijo svojega preurejenega sportnega prostora, ki se ponaša s krasno tribuno. Na sporedu so tekmovanja v table-tenisu, lahki atletiki in nogometu. Razen domačih klubov bodo v večjem številu sodelovali tudi Kranjčani ter ljubljanska kluba Ilirija in Primorje. Spored obsega: V soboto ob 18. nogometno tekmo Kranj—Bratstvo, zvečer družabni večer s sodelovanjem godbe na pihala in Schubertovega šramla. V nedeljo bo ob 5.30 budnica, ob 8. lahkoatletske tekme med člani Primorja, Ilirije, Kranja, Gorenjca in Bratstva, ob 10.30 nogometna tekma juniorjev Kranja in Bratstvo, ob 11.30 švedska stafeta, ob 11. položitev venca na grob umrlih članov, ob 14.30 tekma rezerv Kranja in Bratstva, ob 16. slovesna otvoritev stadiona s pozdravom gostov, ob 16.30 tekma Ljubljana—Bratstvo. Ljubljančani bodo nastopili s kompletnim ligaškim moštvom. Po tekmovanju bo na stadionu sportna veselica pod geslom »Za tribuno je fletno«. Na sporedu so razna presenečenja za telesno in duševno razvedrilo.

Avtomobilski izlet na Podkorensko sedlo

Nujna potreba zboljšanja naših cest

K proslavi sv. Krištofa se je včeraj na Podkorenskem sedlu zbralo okrog 60 članov ljubljanske sekcije avtomobilskega kluba, precej pa je bilo tudi drugih avtomobilistov s svojimi vozili, zlasti Avstrijcev, ki so prisostvovali lepi svečanosti.

Blagoslovitev vozil je opravil svetokriški župnik g. Krašna, ki je imel na zbrane lep priložnostni govor o pomenu te cerkvene ceremonije. Za opravljeno cerkveno opravilo in lepe besede se je zahvalil g. župniku predsednik Avtomobilskega kluba gospod Avgust Praprotnik, ki je tudi sam tolmačil pomen lepega praznovanja sv. Krištofa, patrona in zaščitnika avtomobilistov, nato pa zbranim poudaril nujno potrebo zboljšanja naših cest, ki so res že v takem stanju, da bo skoro nehal voziti po njih sleherni tujec. Če se v pogledu zboljšanja naših cest še nadalje ne bo ničesar ukrenilo, grozi našemu tujskemu prometu nepopravljiva škoda. G. predsednik je nadaljeval, da je letošnji praznik sv. Krištofa za Avtoklub še posebno pomemben zaradi otvoritve prve ekspoziture Avtokluba na meji, kakor jih že imajo sosedne države. Ekspozitura je neobhodno potrebna ustanova in za razvoj našega tujskega prometa odlične vrednosti. Ekspozitura, ki je nameščena v obmejnem carinskem poslopju, bo poslovala skupno z Zvezo za tujski promet ter je že sedaj opremljena z bogatim propagandnim materialom, kartami cest itd. V njenih prostorih je tudi menjalnica, da se pripomore k nagli zamenjavi valut. Avtoklub bo s časom povsod ob glavnih carinskih prehodih čez mejo uredil slične ekspoziture, najprej na Planini pri Rakeku.

Po ogledu prostorov ekspoziture so se udeleženci slavja zbrali okoli zgodovinskega križa tik ob državni meji, ki je postavljen v spomin na zadnje slovo blagopokojnega kralja Aleksandra Uedinitelja od našega mladega kralja, ki je takrat odhajal v tujino in ni nikoli več videl svojega velikega očeta živega. Predsednik Avtokluba z odborniki je položil h križu prekrasen venec s trakovi v državnih barvah, množica pa je počastila spomin pokojnega kralja z vzklikom: Slava!

Proslave sv. Krištofa v Podkorenu so se udeležili poleg članov Avtokluba tudi predsednik Zveze za tujski promet, dvorni svetnik dr. Marn, zastopnik jeseniške obmejne policije g. Penko, zastopniki raznih drugih oblasti in predstavniki avstrijskega avtomobilskega društva. K otvoritvi ekspoziture je v imenu avstrijskih avtomobilistov čestital našemu klubu major v p. g. Gressl.

Po končani slovesnosti je predsedstvo povabilo goste na južino v hotel Pristavec, kjer se je razvila neprisiljena zabava. Številni udeleženci proslave so izrabili priliko, da so odbrzeli s svojimi avtomobili čez mejo do Vrbskega jezera in dalje po lepi Koroški, drugi pa so se podali na izlete po Gorenjski, kjer so obiskali mične kotičke okrog Kranjske gore ter Bohinja.

„Slovenski narod" l. 1868

30. IV. št. 13: Naša društva

(Sokol ljubljanski.) Dne 27. aprila je imel po mnogih nevihtah novorojeni »Sokol« svoj drugi občni zbor, kterega se je vdeležilo okoli 70 členov. Po nagovoru začasnega staroste in sporočilu o prenaredbi pravil, poročala sta gg. tajnik in blagajnik, iz kterih poročil smo razvideli, da se mlado društvo krepča in utrja, ter da bode vredno stopilo na mesto »Južnega Sokola«. Členov se je dozdaj oglasilo 114 in tudi blagajnica je v dobrem stanu. Premembe pravil obsegajo pravico občnega zbora, da izvoli on sam starosto in namestnika, a ne odbor, kakor je bilo v prvih pravilih, ter da ne more biti v odboru, kdor sprejema od društva kako plačo. Volitev staroste in odbora vršila se je takole: Za starosto izvoljen je g. Debevec Jože, posestnik, z 49 glasovi, za njegovega namestnika g. Grasselli Peter, hišni posestnik in vrednik »Triglava« z 50 gl., za odbornike g. dr. Bleiweis Karol, zdravnik z 48 gl., g. Dražler Pavel, trgovec z 49 gl., g. Jentl Anton, trgovec z 26 gl., g. Levstik Franc, pisatelj z 40 gl., g. Murnik Janez, koncipient in vrednik »Novic« z 35 gl., g. Pour Slavoljub trgovec in g. Ravnikar Franjo, deželni blagajnik z 47 gl....

26. V., št. 24: Listi iz bele Ljubljane

Oj Ljubljana bela, kako si mi osivela! Skoraj bi se ne upal več stavljati napisa častitljivega pred tvoje ime, ker se nisi skazala vredno; postala si siva, rujava in pegasta, kakor si bila nekdaj; v tvoji mestni hiši bodo vladali zopet potujčeni »Kranjci« ter trobili mogočno po širokem svetu, da nisi srce Slovenije, ktera je brez glave!... Ni se čuditi potem, da dan za dnevom peša upliv narodnega življa v Ljubljani, kako bi tudi moglo biti drugače! — Ako se v tej zadevi ne predrugači eno in drugo ne bodemo prišli daleč naprej; kajti kjer zaspanost vlada tam ni življenja in kjer ni življenja, tam je smrt. Pokopati se pa še ne mislimo dati; zatorej nam ne ostaja druzega, ko da krepko povzdignjemo svoj glas zoper zaspanost, kjer koli jo najdemo. Naj bi kaj koristilo, ker gotovo nam je narbolj na srcu splošni blagor naroda, nikdar pa kaka posamezna oseba, naj si bode ta ali una.

Izpod sita

Gospod urednik, zagovarjajte še to lepo idejo: mestna občina naj zdaj proglasi še kontumac za miši in podgane! To je namreč zelo potrebno, ker spadajo mačke pod kontumac. Gospodje so se menda učili v ljudski, osnovni ali narodni šoli, kakšne vrste domače živali je mačka. Nagobčnika ji ne moreš natakniti, privezati ali prikleniti je pa tudi ne moreš tako lahko, kakor psa. Če jo zapreš, jo moraš tako rekoč hermetično zapreti, sicer ti vseeno uide. Uiti pa ne sme, ko je pod kontumacem, kajti sicer pride konjač v spremstvu in kratkomalo pobije žival, kakor jih je nešteto te dni v Rožni dolini.

Zdaj bi bilo torej potrebno, da bi prišel konjač pobijat še podgane in miši. Dela bo imel dovolj. Upamo, da bo napravil za ta posel kmalu potreben izpit in da nas ne bodo prej snedle podgane.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Ponedeljek, 26. julija katoličani: Ana.

DANAŠNJE PRIREDITVE

KINO IDEAL: Medeni teden.
KINO UNION: Tovarišč.
KINO ŠIŠKA: Računica ljubezni.
KINO MOSTE: Hijene tajne službe in Begunec iz Chicaga.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: dr. Kmet, Tyrševa cesta 43, Trnkoczy ded, Mestni trg 4 in Ustar, Šelenburgova ulica 7.

DNEVNE VESTI

— **Zgledna delavnost železničarjev za zdravje svojih otrok.** Dne 23. t. m. zvečer je s potniškim vlakom odposlal krajevni odbor Jadranske straže, Ljubljana-železnica, v posebnem vagonu drugo skupino železniških otrok na tritedensko letovanje k morju. Gostoljubno streho bodo dobili v domu Kola jugoslovenskih sester iz Celja v Bakarcu, ki po svoji vzorni ureditvi in ugodni legi nudi vse udobnosti za letovanje. Tam je letovala tudi že prva skupina železničarskih otrok, ki se je že vrnila snoči v Ljubljano preko Karlovca. Vsi udeleženci prve skupine so se vrnili zdravi, rjavi, veseli in okrepčani. Zasluga, da je bilo mogoče organizirati letovanje železničarskih otrok v takem obsegu, gre v prvi vrsti požrtvovalnim železničarjem, ki so prispevali kljub težkim gmotnim razmeram bolniškemu fondu pri direkciji državnih železnic, oblastnemu odboru Jadranske straže, ki je priskočil v pomoč z znatnim zneskom, in raznim domačim podjetjem, ki so se velikodušno odzvali prošnji za podporo.

— **Konjske dirke** na zgodovinskem Krškem polju bodo letos v nedeljo 8. avgusta popoldne. Dirke bodo združene kakor doslej vsako leto z veliko že tradicionelno kmetsko zabavo.

— **V juniju t. l. so narasle vloge pri 11 slovenskih hranilnicah.** Po podatkih Zveze jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani so znašale skupne vloge pri 29 slovenskih hranilnicah dne 30. VI. 1937: 1,021,643.570 dinarjev in so ostale v primeri s stanjem 31. maja 1937 (1.021,8 milijonov din) skoro nespremenjene. Dočim so vloge na knjižice padle skupno za 1 milijon, so narasle vloge v tekočem računu skupaj za 839.000 dinarjev. Izmed vseh hranilnic jih izkazuje 10 prirastek vlog na knjižice, 12 pa prirastek vlog v tekočem računu (izmed 20 hranilnic, ki vodijo take račune), 11 hranilnic pa izkazuje porast pri skupnem stanju vlog. Tudi število vlagateljev je naraslo za 253 in se zvišalo na 136.829. Vse te številke dokazujejo ponovno, da se razmere na našem denarnem trgu polagoma zboljšujejo. Najboljši dokaz temu je razmerno lep dotok novih vlog.

— **Tragična smrt nogometaša.** Tragična smrt je doletela znanega vratarja sarajevske »Slavije« Rasima Sljepčeviča. V petek zvečer je krenil v neko gostilno na Visokem pri Sarajevu, kjer je sedel tudi čevljar Halid Šakič. Čevljar je bil pijan in je Sljepčeviča izzival. Nastal je prepir, med katerim je Halid potegnil nož in sunil Rasima naravnost v srce, da je bil takoj mrtev.

KINO UNION
TEL. 22-21
Film iz življenja ruskih beguncev v Parizu
TOVARIŠČ
Predstave danes ob 19.15 in 21.15 uri.

— **Prometna nesreča pri Mengšu.** Včeraj popoldne so bili ljubljanski reševalci nujno pozvani v Mengeš, kjer so naložili na avto 25letno uradnico Tilko Suhadolnikovo ter njenega spremljevalca Ivana Mraka, ki sta se ponesrečila z motociklom. Mrak ter Suhadolnikova sta se pripeljala skozi Mengeš po glavni cesti, istočasno pa je privozil s stranske poti na cesto voz s konjem. Sledil je hud karambol, pri katerem je oba motociklista vrglo z vozila, ki je udarilo po ojnici s tako silo, da se je zarila konju v trebuh. Žival je na mestu poginila, motorna vozača pa sta obležala na cesti nezavestna. Suhadolnikova, ki stanuje v Ljubljani v Kopališki ulici št. 4, je dobila hude poškodbe po glavi in po obrazu ter najbrže tudi notranje poškodbe, Mrak pa se je potolkel po obrazu in po nogah ter si hudo pretresel možgane. Suhadolnikova se je v bolnici že zavedla, dočim je bil Mrak davi še vedno nezavesten. Kdo je nesrečo zakrivil, bo dognala preiskava.

— **Počastitev predsednika češkega »Krematorija« v Zagrebu.** Društvo »Plamen« v Zagrebu je izvolilo predsednika društva »Krematorium« v Pragi inž. Menzla za častnega člana. Že pred leti je izvolilo tudi beograjsko društvo za upepeljevanje mrličev »Oganj« za častnega predsednika inž. Menzla, ki je tudi častni član sorodnih društev v Parizu, francoske federacije, ameriškega ter angleškega in švedskega društva za upepeljevanje mrličev.

— **Dve žrtvi kopanja.** V soboto je Sava pri Zagrebu terjala dve človeški življenji. V Jaronu pri Zagrebu je popoldne nenadoma izginil v vodi neki deček, čegar identiteta ni znana. Kmalu nato je zagrabil vrtinec tik nad mestnim kopališčem nekega 18 letnega fanta, ki je tudi izginil v valovih. Kdo je drugi nesrečnež, tudi še ni ugotovljeno.

— **Strela treščila v zaljubljenca.** V petek popoldne je nad vasjo Kožuhi blizu Sarajeva divjala huda nevihta, ki je zunaj na paši zalotila 23letno Minko Živkovičevo in njenega ljubčka Obrada Bjeliča. Med nevihto je dekle razpelo širok kmečki dežnik, pod katerega sta se oba stisnila tesno objeta. Nenadoma pa je treščilo v dežnik in je strela ubila Minko, Obrada pa je vrglo več metrov daleč. Našli so ga vsega opečenega in ga prepeljali v bolnico, kjer se bori s smrtjo.

— **Borza dela za privatne nameščence v Zagrebu** se je preselila na Jelačičev trg št. 8 I. Borza posreduje za službe popolnoma brezplačno.

— **Kremacije v Češkoslovaški.** Glasilo češkoslovaških društev »Krematorium« Čech objavlja v najnovejši številki število vpepeljitev mrličev v preteklem mesecu. V ČSR je doslej v obratu 12 krematorijev. Izmed teh ima največ vpepeljitev Praga, hjer je bilo letos maja vpepeljenih 200 in v juniju 193 umrlih. Za Prago imata največ vpepeljitev krematorija v Libercih in Pardubicah, povprečno 50 do 60 v mesecu. Skupno je bilo vpepeljenih maja 527 in junija 489 umrlih. Vseh vpepeljitev je bilo v ČSR od prevrata naprej, ko je bil l. 1918 otvorjen prvi krematorij v Libercih, zgrajen že pred vojno, 68.126. V načrtu pa je gradnja novih krematorijev. Prav včeraj je bil otvorjen 13. krematorij ČSR v mestu Semile, v središču znanih mest severne Češke, Jičina, Turnova in Železnega Broda. To mesto ima komaj 3500 prebivalcev in si je zgradilo lasten krematorij z električnim pogonom, ki stane nad milijon Kč. — Vsa češka kremačna društva s centralo v Pragi imajo sedaj 85.995 članov in jih je bilo samo meseca junija novo sprejetih nad 500.

— **Dobava.** Gradbeni oddelek direkcije drž. železnic v Ljubljani sprejema do 27. julija ponudbe za dobavo 2000 kg klinastega železa.

— **Licitacije.** Dne 26. julija bo v pisarni inženjerije štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za oddajo popravila poda in stopnic v vojašnici v Ljubljani, 28. julija za oddajo popravila vojaškega objekta v Pečovniku pri Celju, 30. julija za oddajo popravila vojaškega objekta v Mariboru, 31. julija za popravilo objekta v Slov. Bistrici, 2. in 3. avgusta za popravilo objekta v Mariboru, 4. avgusta za popravilo vojaškega objekta v Ljubljani, 7. avgusta za napravo konjušnice v Mariboru in 9. avgusta za generalno popravilo zgradbe mariborskega okruga v Mariboru. Dne 23. avgusta bo pri upravi smodnišnice v Kamniku licitacija za dobavo 60,000 kg trinitrotoluola in 1.000.000 kg amonijakovega solitra, 25. avgusta za dobavo 100.000 kg kalijevega solitra in 60.000 kg belega parafina, 27. avgusta za dobavo 10.000 kg ovojnega papirja in 2.500 kub. m jelovih trupcev.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo spremenljivo oblačno toplo vreme. Možno nagnenje k nevihtam. Včeraj je deževalo v Ljubljani in Mariboru. Najvišja temperatura je znašala v Splitu in Beogradu 34, v Skoplju 33, v Zagrebu 32, v Mariboru 30, v Ljubljani 29. Davi je kazal barometer v Ljubljani 760, temperatura je znašala 17.6.

Iz Ljubljane

—lj **Nov grob.** V soboto je umrl v Ljubljani po daljšem bolehanju g. Ivan Kosovinc, tajnik poštne direkcije v Ljubljani. Pokojnik je bil splošno znan in priljubljen ter zapušča mnogo znancev in prijateljev, ki ga bodo ohranili v najboljšem spominu. Pogreb bo danes ob 17. iz hiše žalosti, Ciril-Metodova ulica št. 19 k Sv. Križu. Pokojniku blag spomin, njegovim svojcem naše iskreno sožalje!

—lj **Opozarjamo na predavanje inž. Stanka Dimnika o poglobitvi ljubljanskega kolodvora,** ki bo drevi ob 20.15 v Trgovskem domu.

lj— **Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani** od 1. avgusta t. l. dalje ne bo več oddajal svoje dvorane na Miklošičevi cesti 20, ker jo potrebuje v uradne svrhe.

—lj **Kopalne obleke, Karničnik, Nebotičnik.**

—lj **Stanovanjska higiena v Ljubljani.** V Ljubljani je stanovanjska higiena nedvomno v splošnem na visoki stopnji. Ustvaril jo je prirojen čut za čistočo, na delu pa so tudi oblasti, ki skrbe s potrebnim poukom, da se ta čut še bolj razvije in uveljavi med prebivalstvom. So pa seveda tudi izjeme in vladajo ponekod v mestu in v okolici naravnost skandalozne razmere glede čistoče ter sanitarnih razmer. Zlasti je hudo v delavskih stanovanjih s številnimi družinskimi člani, kjer spi v edini stanovanjski sobi tudi po pet in več ljudi, staro in mlado skupaj. Tudi po okolici, ki pripada k mestu, kjer živi še kmetski človek, so higienske prilike v nekaterih stanovanjih obupne. To imajo priliko opazovati zlasti varnostni organi, ki prihajajo po poslih često nenapovedani v stanovanja.

lj— **Žegnanje pri Pečnikarju, Sv. Jakob ob Savi.** Avtobus bo vozil s Krekovega trga ob 15., 17., 18.30 in 20.30. Odhod iz Sv. Jakoba ob 15.30, 17.30, 19. in 23.

lj— **Prodaja.** Dne 28. julija bo prodala z ustmeno licitacijo garnizijska uprava v Ljubljani večjo množino konjskega gnoja.

Iz Maribora

— *Črne zastave v Mariboru.* Ob smrti patrijarha Varnave so tudi v Mariboru zavihrale črne zastave. Žalne zastave so izobesili na vseh državnih poslopjih, pa tudi nekateri zasebniki. V pravoslavni kapelici bodo za velikim pokojnikom žalne molitve.

— *Službo dobe.* Mariborska borza dela nudi službo tapetniku, kleparju, čevljarskemu pomočniku za zgornje dele čevljev, vrtnarju, dvema plačilnima natakaricama, trem restavracijskim kuharicam in trem služkinjam, ki obvladajo nemščino. Pojasnila dobe interesenti pri borzi dela med dopoldanskimi uradnimi urami.

— *Nova socialna akcija v Mariboru.* Zavedajoč se, da trpe največje pomanjkanje deložiranci, je ustanovilo mariborsko Društvo stanovanjskih najemnikov poseben podporni sklad. Namen te akcije je podeljevati podpore svojim članom v najnujnejših primerih, zlasti pa pomagati deložirancem, ki so v Mariboru zelo številni in ki so pomoči najbolj potrebni. Podporni sklad Društva stanovanjskih najemnikov bo pričel poslovati, čim bo dobil dovolj denarnih sredstev. Seveda je odvisen uspeh te akcije od uvidevnosti tukajšnjih podjetij in pridobitnih stanov, ki bodo gotovo doprinesli svoj obulus za tako humanitarno ustanovo.

— *Morilec Ferš je priznal.* Pred dnevi je vso našo javnost razburil roparski umor v Bresternici. Kakor smo že poročali, je bila umorjena 54-letna posestnica Kristina Gselman na ta način, da ji je morilec zasadil kuhinjski nož v srce, truplo pa skril v seno. Kot storilca so osumili 21-letnega delavca Maksa Ferša, ki je v Bresternici znan kot nasilen človek in je presedel že 7 let ječe zaradi poizkušenega ropa in tatvin. Orožnikom se je posrečilo osumljenega ujeti. Pri zaslišanju je Ferš končno priznal, da je umoril Gselmanovo in vzel iz njenega stanovanja 165 dinarjev. Našim mariborskim orožnikom gre vse priznanje, da so tako hitro pojasnili skrivnostni zločin.

— *Najvišje priznanje.* Za svoje uspešno kulturno udejstvovanje so prejeli nagrade iz kraljevega fonda strokovni učitelj Ivan Lavrenčič, učitelj Jože Malenšek in Karel Jakopec, vsi trije iz Maribora. S tem so dobili za svoje kulturno delo priznanje z najvišjega mesta, k čemur jim iskreno čestitamo.

INVALID PRI BLAGAJNI

K blagajni pride invalid z eno nogo, da bi kupil vstopnico k telovadni akademiji. Odšteje pet dinarjev, blagajnik mu pa pravi, da stane stojišče deset dinarjev.

— **Kaj ne vidite, da imam samo eno nogo,** — se začudi invalid.

Iz Celja

—c **Proces zaradi znanega spopada pri Prihovi** se bo pričel v sredo 28. t. m. ob 8. zjutraj na okrožnem sodišču v Celju. Po §§ 154-II, 205-I, 178-II odnosno 34-I so obtoženi: upravnik »Večernika« Slavko Reja, pekovski pomočnik Slavko Brajković, sluga v pekarni Nabavljalne zadruge Josip Bunc, trgovski sluga Ivan Mlinar, pekovski pomočnik Anton Paravan, policijski stražnik v p. Ivan Silič, krojaški pomočnik Drago Štancer in ključavničarski pomočnik Ludvik Urbančič, vsi iz Maribora, pomožni delavec Viktor Dugina iz Peker pri Mariboru, ključavničar drž. železnic Franc Klanjšček s Pobrežja pri Mariboru, zasebni uradnik Franc Kodrič iz Nove vasi pri Mariboru, knjigovez drž. železnic Miroslav Ranar s Tezna pri Mariboru, ključavničar drž. železnic Filip Primec in posestnikov sin Mirko Primec, oba iz Hoč, odvetniški pripravnik Milan Gorišek, trgovec Ivan Beigott, odvetniški uradnik Mirko Korošec, mehanik Ivan Krajnc, šofer in mehanik Vinko Markež in šofer Feliks Neuwirt, vsi od Sv. Lenarta v Slov. goricah, ter absolvirani pravnik Milan Orožen iz Celja. Milan Gorišek in Milan Orožen sta na svobodi, ostali pa so v prejskovalnem zaporu. Razpravo bo vodil predsednik okrožnega sodišča dr. Vidovič. Obrambo obtožencev je prevzelo blizu 20 zagovornikov. Razprava bo trajala v sredo ves dan in najbrž še v četrtek. Za razpravo vlada živahno zanimanje.

—c **Zanimiv šahovski match.** V sredo 28. t. m. ob 20. se bo pričel v salonu hotela »Evrope« šahovski match med Celjskim šahovskim klubom in reprezentanco oficirjev celjske garnizije. Igrali bodo na 8 deskah.

—c **Zaradi snaženja uradnih prostorov na mestnem poglavarstvu** bo mestni urad v sredo 28. in četrtek 29. t. m. zaprt. Stranke, ki so povabljene na omenjena dneva k mestnemu poglavarstvu naj se zglasijo v petek 30. t. m. ob navadnih uradnih urah.

—c **V celj-ki bolnici** sta umrla v sredo 65letni posestnik Franc Golob iz Negonja pri Rogaški Slatini, v soboto pa Sletna posestnikova hčerka Marija Pavlinčeva iz Lok pri Sv. Juriju ob Taboru.

—c **Tri nesreče.** V apneniku v Pečovniku pri Celju se je v četrtek ponesrečil 41letni delavec Simon Vodušek iz Zagrada. Pri delu so ga pritisnila vrata vagona ob zid, pri čemer je dobil Vodušek močne notranje poškodbe. Istega dne je padla 75letna preužitkarica Katarina Kovačičeva iz Prišlina pri Humu ob Sotli tako nesrečno, da si je zlomila desno nogo. Ko je tekel 11letni posestnikov sin Albin Novak iz Dol pri Litiji čez neki most, je padel in si nalomil desno ključnico. Ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnici.

Viharji, nalivi in toča

Ljubljana, 26. julija.

Pasji dnevi prinašajo s seboj hude lokalne vremenske motnje. V noči na nedeljo smo doživeli v Ljubljani silen vihar, ki je divjal nad mestom ter okolico več ur. Malo pred polnočjo se je nebo silno pooblačilo in kmalu je nastal v zraku silen pisk. Veter je dvigal prah visoko pod nočno nebo in pripogibal drevje k tlom. Naenkrat je nastal pravcat vihar in je sila vetra čimdalje bolj naraščala. Vmes se je bliskalo in treskalo, vendar pa je sapa odgnala težke oblake naprej proti Gorenjski, kjer so bili ponoči hudi nalivi. Vihar, ki je trajal približno do pol 3., je izruval na vrtovih veliko dreves, v okolici pa podrl nekaj lesenih ograj in pri Brezovici nekaj kozolcev. Veter je tudi v Mestnem logu poruval več velikih dreves in napravil dokaj škode v okoliških gozdovih.

Kasneje se je vihar popolnoma pomiril, veter je očistil zrak in smo imeli včeraj najlepše jutro. Vse dopoldne je bilo nebo skoro brez oblačka in je solnce pripekalo skozi očiščeno ozračje s tako intenzivnostjo, kakor ne zlepa. Spričo lepega jutra in upanja v trajno lepo vreme, so se trume kopalcev že zgodaj podale na obrežja voda v okolici, na Savo, Ljubljanico, h Gradaščici ali na Soro. Vse dopoldne se je glasil ob vodah in v vodi vesel živžav, okrog pol 14. pa so se naenkrat privlekli od zapada temni oblaki. Široka črta oblakov se je potegnila pod prej tako jasnim nebom naravnost proti vzhodu, nakar se je razdelila proti severu in že je začelo deževati kakor za stavo. Nad mestom in nad gorenjsko okolico se je sprostil silovit naliv, ki je trajal skoro celo uro. Vmes je bliskalo in grmelo kar zapored. Strela je udarjala na Savi v vodo skoro vsak hip. Šele po 17. je drugi naliv, med katerim je padala tudi toča, prenehal in je za minute zopet posijalo solnce, danes ponoči pa se je ponovno usul nad mestom dež in je treskalo ter grmelo.

Strela in toča v Vodicah

Strela je včeraj popoldne med silnim nalivom zažgala kozolec posestnika Jožeta Jeraja iz Vodic. Ko so ljudje popoldne pred 14. odhajali k nauku v vodiško cerkev, so se že grmadili nad pokrajino težki, sivi oblaki, takoj po 14. pa je začelo treskati. Strela je **spočetka udarjala v gozd,** a nato v drevesa na polju, malo pred pol 15. pa je švignila električna iskra v Jerajev kozolec, ki stoji zunaj na polju in ga zažgala. V trenutku je bilo v plamenih vseh deset štantov, ki so bili naloženi s pšenico. Ker so bili ljudje tedaj v cerkvi, so požar opazili le nekateri, preden pa so prihiteli na pomč, je ogenj že opravil svoje in kozolec popolnoma upepelil.

Ob 15.30 je sledil ponoven naliv, ki pa je naenkrat prenehal, nakar se je začela vsipati debela toča. Gosta in težka zrna toče so padala nad deset minut in so popolnoma oklestila drevje ter uničila poljske pridelke, kakor koruzo, solato, fižol, zelje, peso ter tu pa tam še nepožeto žito.

Prireditve Mariborskega tedna

Razstava ornitološkega observatorija v Ljubljani. Popolnoma nova in zelo zanimiva bo velika razstava ljubljanskega ornitološkega observatorija, ki bo na VI. Mariborskem tednu razstavil zanimive podatke o preseljevanju ptic in pernate divjačine ter obročke, s katerimi so bile v najrazličnejših krajih sveta obročkane ptice, ki so jih v Ljubljani v ornitološkem observatoriju ujeli, jim odvzeli obročke z različnimi zanimivimi obvestili, nato pa jih z obročki ljubljanskega observatorija zopet izpustili. Ta razstava, ki je dosegla tudi na nedavni lovski razstavi v Zagrebu izredno velik uspeh in popolno priznanje, bo tudi obiskovalcem VI. Mariborskega tedna nudila mnogo zanimivega. Ornitološki observatorij v Ljubljani je bil ustanovljen pred 11 leti kot samostojen znanstveni zavod z namenom, proučevati biološki razvoj naše domače oziroma jugoslovenske avifaune z zbiranjem vsakovrstnih ornitoloških podatkov ter ugotavljati z obročanjem smeri in kraje preletavanja, selitve in prezimovanja naših ptic, izpopolnjevati ornitološko zbirko našega narodnega muzeja, dognati gospodarsko korist in škodljivost posameznih ptičjih vrst s preiskovanjem vsebine njih želodcev, skrbeti, da se izpolnjujejo zakoni in predpisi o zaščiti ptic, zbirati nomenklaturno in folkloristično gradivo, dajati strokovna mnenja, navodila in nasvete v vseh vprašanjih ornitologije ter izmenjavati znanstveno ornitološko gradivo s sorodnimi zavodi doma in v tujini.

Prijavite prosta stanovanja. Ker je zanimanje za letošnji VI. Mariborski teden doma in v tujini izredno veliko in je doslej prijavljenih razmeroma še zelo malo prostih stanovanj in prenočišč, prosi stanovanjski urad Mariborskega tedna vse, ki bi hoteli v času VI. Mariborskega tedna oddati sobe ali prenočišča, da to nemudoma javijo v pisarni Mariborskega tedna do ponedeljka pri Putniku, od ponedeljka naprej pa v pisarni Mariborskega tedna na razstavišču.

Priprave za »Sen kresne noči«. Priprave za vprizoritev Shakespearejeve igre »Sen kresne noči« so v polnem teku. Režiser Milan Kosič je izbral v mestnem parku zelo primeren prostor, kjer že grade tribuno za več ko 1000 gledalcev. Napeljujejo tudi že električno razsvetljavo za bajno iluminacijo, ki je potrebna pri tej vprizoritvi. Za iluminacijo so prireditelji nabavili okoli 20 kilogramov bengaličnega ognja. Ves ansambl ima že 14 dni dvakrat na dan vaje, pridno pa se pripravlja za premiero tudi orkester, ki ga bo vodil ravnatelj g. Kozina. Premiera bo dobro pripravljena in vlada zanjo izredno veliko zanimanje.

Sportni spored Mariborskega tedna: 1. avg. ob 5.: Jubilejna kolesarska dirka I. delavskega kolesarskega osrednjega društva za dravsko banovino (40 letnica obstoja društva). Start ob 5. pred pokopališčem na Pobrežju (proga Pobrežje — Sv. Martin — Vurberk — Ptuj—grad Dornava — Sv. Lovrenc, v Slov. goricah — Sv. Bolfenk — Sv. Lenart — Sv. Marjeta — Košaki — Maribor), cilj ob cca 8.30 pred carinarnico na Aleksandrovi cesti. Dolžina proge 100 km. Po dirki odhod z godbo v rest. Gambrinus, kjer bo razdelitev daril. — Ob 9.: Teniški turnir: medconski finale za državno prvenstvo na igriščih SK Rapid, Koroščeva ulica med SK Rapid, Maribor in Beograjski tenis-klub. — Lahko-atletski miting na stadionu SK Železničar, Tržaška cesta: medklubski miting ter dvomač SK Marathon (Zagreb): SK Železničar (Maribor). — Ob 15.: Motociklistična dirka na krožni progi Maribor — Kamnica — Maribor, prireditelj Motoklub »MARIBOR«. Start in cilj pred gostilno Kosič, kjer bo ob 18. razglasitev rezultatov in razdelitev daril. — Ob 16.: na stadionu SK Železničar, Tržaška cesta nogometne tekme: reprezentance nogometnih sodnikov Maribor: Graz. — Ob 18: Mednarodna nogometna tekma: SK Železničar (Maribor)—GAK (Graz). — 4. avgusta ob 19.: Propagandni štafetni tek lahkoatletov skozi mesto za prehodni pokal Mariborskega tedna. Start Koroščeva ulica — Maistrova ulica — Zrinjski trg — Kolodvorska ulica — Aleksandrova cesta, cilj Trg svobode. — 6., 7., in 8. avgusta: Na teniških igriščih ISSK Maribor (Čopova ulica) in SK Rapida (Koroščeva ulica) teniški turnir za prvenstvo Slovenije in mednarodni teniški turnir za prvenstvo Maribora. — 7. avgusta ob 18.: Na stadionu SK Železničar, Tržaška cesta. Nogometna tekma SK Rapid (Maribor)—SK Orient (Sušak). — 8. avgusta ob 15.: na kopališču Mariborski otok velika mednarodna ekshibicija umetnih skokov v vodo z desk in stolpa. — Od 15. do 17. mednarodna gorska dirka avtomobilistov in motociklistov za prehodni pokal Mariborskega tedna, Reka—Pohorje (nova cesta do odcepa 7 km). — Ob 18.: na stadionu SK Železničar, Tržaška cesta nogometna tekma ISSK Maribor, (Maribor—SK Orient (Sušak).

ZAFRKACIJA

— Kaj mislite, komu je podoben moj sinko?

— Od kod naj pa poznam vse prijatelje vaše žene?

NESPORAZUM

Sluga: Gospa, prinesel sem račun od modistke, 500 din znaša.

— Kako to? Kaj vam služkinja ni po-

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklici, izjave beseda Din 1.— davek posebej

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

BURET
lister in vsa lahka letna oblačila v elegantni izdelavi nudi ceneno
PRESKER.
Sv. Petra cesta 14

KLIŠEJE
ENO- IN VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP 23

GOSTILNA »LJUBLJANA« v Šibeniku (na obali). Edina slovenska gostilna v Šibeniku. Dobra kuhinja, prvovrstna vina, sobe za tujce. Pension 34—37 Din. Priporočata se Franja in Andrej Žuljan. 1836

POUK

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

STROJEPISNI POUK (za časa počitnic). Večerni tečaji od 6. do pol 8. in od pol 8. do 9. ure zvečer za začetnike in izvežbance. Na razpolago so stroji raznih sistemov. Vpisovanje dnevno od 6. do pol 8. ure zvečer. Pričetek pouka 3. avgusta. Šolnina znižana: učna ura 2 Din. Christofov učni zavod, Domobranska cesta št. 15. 1840

PRODAM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

POHIŠTVO
po najnižjih cenah. Viktor Šenk, mizar, Dravlje. 1838

PRODAM
dva krasna oleandra in dve stavbni parceli po 13 Din m² na Laverci, poizve se v Jelovškovi ulici 26, Ljubljana. 1841

NAJBOLJŠI TRBOVELJSKI
premog
brez prahu,
KOKS, SUHA DRVA.
I. POGAČNIK
Bohoričeva 5 — Telefon 20—59
24. l.

UGODNO PRODAM predizložbeno senčno streho. Trgovina Martinc, Tyrševa cesta 17. 1829

SLUŽBE

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

VAJENCA v mizarski pouk sprejmem Viktor Šenk, Dravlje. 1837

ŽENITEV

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

POSESTNICA poroči gospoda nad 50 let drž. uslužbenca ali upokojenca z nekaj gotovine. Ponudbe na upravo lista pod »Primorka«. 1828

Občina Ljubljana
Mestni pogrebni zavod

V globoki žalosti naznanjamo, da je naš srčno dobri soprog, tatek, brat in stric, gospod

Ivan Kosovinc

sekretar poštne direkcije v pokoju

v soboto, dne 24. julija 1937, previden s tolažili svete vere, po dolgi in mučni bolezni za vedno odšel k svojemu Stvarniku.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v ponedeljek, dne 26. t. m. ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti, Ciril Metodova ulica 19.

V LJUBLJANI, dne 24. julija 1937.

GLOBOKO ŽALUJOČI OSTALI.

Makulaturni papir
proda
uprava „Slovenskega Naroda“
Ljubljana, Knaflјeva ulica štev. 5

NARODNA TISKARNA
LJUBLJANA
KNAFLJEVA 5
IZVRŠUJE VSE VRSTE TISKOVIN PREPROSTE IN NAJFINEJŠE

2000 stratosfernih balončkov

Piccardov brat se hoče dvigniti v stratosfero v gondoli, ki jo bodo nosili skupaj zvezani baloncki

Evropski stratosferni letalec in pionir prof. Avgust Piccard ima v Zedinjenih državah brata Jeana, ki je njegov dvojnik po telesu in duši, po rojstvu in nagnjenjih. Kakor njegov evropski brat, se ukvarja tudi Jean Picard s poleti v stratosfero. Ker se je prepričal, da dosedanji poleti niso bili preveč uspešni, niti ne preveč nadebudni za bodočnost, je sporočil ameriškemu združenju za znanstveni napredek na njegovem letnem kongresu v Denveru v državi Colorado, da je dal starim stratobalonom slovo in se odločil za majhne stratobalončke. Ti balončki delujejo doslej kot roboti. Oni dvigajo v določeno višino merilne aparate in s tem store svojo dolžnost. Posebna naprava poskrbi, da balonček poči, čim doseže določeno višino, merilni aparati pa padajo potem s padalom počasi nazaj na zemljo.

Kar lahko opravi en balonček, bi lahko opravilo po Piccardovem mnenju tudi mnogo skupaj zvezanih balončkov. Če more en balonček dvigniti merilni aparat, težak četrt kilograma, v višino 3.500 km, zakaj bi ne mogla cela flotilja skupaj zvezanih balončkov dvigniti v zračne višave človeka z gondolo vred? 2000 bi jih zadostovalo, da bi dvignili v rekordno višino gondolo, težko in opremljeno tako, kakor so bile gondole, v katerih so se doslej dvigali stratosferni letalci. To je torej najnovejši načrt Piccardovega brata. Da ga preizkusi, se dvigne najprej v odprti gondoli, pritrjeni na 80 balončkih. V nedeljo je to že poskusil, pa ni dosegel posebnega uspeha. V veliki nevarnosti se je moral spustiti nazaj iz višine 650 m.

Prva tragedija na Nanga Parbatu

Kakšna usoda je doletela l. 1934 nemško ekspedicijo na Himalajo

Najvišji vrh Himalaje je Mount Everest, malo nižja sta pa Kančindžingu in na severozapadu Nanga Parbat. Naskok na Mount Everest je bil odbit in njegov vrh je postal grob dveh drznih angleških plezalcev. Angležem se je potem posrečil naskok z letalom, vendar pa okovani čevlji alpinista na vrh najvišje gore sveta še niso stopili. Na Kančindžing je hotela splezati leta 1932, švicarska ekspedicija pod vodstvom znanega piezalca Dyrrhenfurta. Ravnala se je po izkušnjah prejšnjih ekspedicij, pa vendar ni imela sreče. Plaz je zajel več nosačev in jih pokopal pod seboj.

Leta 1934 je poskusila zopet nemška ekspedicija pod vodstvom Merkla naskočiti tretji najvišji vrh Himalaje Nanga Parbat. V ekspediciji je bilo 13 nemških in angleških plezalcev. Nanga Parbat, visok 8120 m, se dviga kvišku v severozapadnem delu Himalaje tam, kjer se reka Indus obrne od severovzhoda proti jugozapadu. Že leta 1932 je nemška ekspedicija pregledala teren za naskok od severovzhodne strani in že takrat je dosegla taborišče št. 7 v višini okrog 6.900 m. Takrat je ubirala ekspedicija pot od svoje baze v rakiotski dolini, do katere vodi pot čez rakiotski ledenik, nevaren po svojih plazovih, in preko taborišč št. 1, 2 in 3 k številki 4 na ledeni planoti pod vrhom Rakiotu, premaganim leta 1932. Dalje vodi pot čez grebene te gore na greben k taborišču št. 6 v višini 6.300 m in k taborišču št. 7 na gorski planoti, kjer se pričenja dvigati visoko pod nebo Nanga Parbat. Najtežji in najnevarnejši je del med taboriščem 3 in 7, najnevarnejša in viharjem najbolj izpostavljena je pa pot ob severovzhodnem grebenu med taboriščem št. 7 in gorsko planoto.

Do 7. junija je prodirala prva skupina nemške ekspedicije uspešno. Raziskala je del pogorja med taboriščema 3 in 4, 7. junija je pa član ekspedicije Drexel nenadoma dobil pljučnico. Nosači so po silnih naporih prinesli bolniku zdravila in kisični balon, vendar je pa že naslednjega dne zvečer umrl. Mesec dni je potem ekspedicija prodirala ob severovzhodnem grebenu. 6. junija naj bi se bil pričel glavni naskok, ki se je pa žal izpremenil v tragedijo. Večina dardžilinskih gorskih nosačev ni mogla naprej in zato se je vrnila v nižja taborišča. Tako je moralo pet drznih plezalcev, Aschenbrenner, Merkl, Schneider, Welzenbach in Wieland, nastopiti pot proti najvišjim taboriščem samo z 11 nosači. 6. julija sta bila Aschenbrenner in Schneider že 7.900 m visoko. Do vrha sta imela samo še štiri ure plezanja. Bila sta dobre volje in trdno sta upala, da bosta dosegla vrh. Pričakovala sta svoje tovariše, kajti tu v višini 7.900 m so hoteli po prvotnem načrtu postaviti taborišče št. 8. Proti pričakovanju pa nosači niso prišli tako visoko, temveč so ostali v višini 7.600 m. Zato je ostalo taborišče št. 8. tu, Aschenbrenner in Schneider sta se pa vrnila tja.

Vreme je bilo dotlej razmeroma ugodno. Taborišče št. 8 je bilo že nad oblaki, samo opoldne je navadno gosta megla zastrla gorske grebene. Nanga Parbat se je dvigal grozeče liki otok na ogromnim morjem oblakov, ki so pa segali največ 7.800 m visoko. Naslednjega dne je hotela ekspedicija doseči vrh in bila je trdno prepričana da se ji bo to posrečilo. Namesto uspeha se je pa pričela tragedija, kakršne ne pozna zgodovina ekspedicij na Himalajo in tudi zgodovina alpinizma vobče ne. Ponoči je nastal strašen vihar. Čeprav so bili šotori dobro pritrjeni in utrjeni, je v trenutku droben sneg pokril spalne vreče in jih zasul. V silnem snežnem metežu so pokali drogovi, h katerim so bili šotori privezani. Zjutraj je ležala gosta megla, močno je snežilo in strašni metež je divjal okrog taborišča št. 8. Drzni plezalci so komaj dihali. Zaradi silnega viharja si niso mogli skuhati zajtrka niti obeda. Druga noč je bila še strašnejša. Nesrečne plezalce je zeblotako, da na spanje niti misliti niso mogli. Vihar je postajal vedno hujši, dokler se ni izpremenil v strahoten orkan. Plezalci so še nekaj časa kljubovali besnečim naravnim elementom, potem jim je šlo pa samo zato, da bi si rešili življenje.

8. julija zjutraj so krenili nazaj. Aschenbrenner in Schneider sta odšla naprej s tremi nosači, da bi delala svojim tovarišem v visokem snegu gaz. Merkl, Welzenbach in Wieland so odšli za njimi z 8 nosači, izmed katerih je pa kmalu po odhodu iz taborišča eden umrl. Vsi izmučeni plezalci so ga pokopali, po pogrebu so pa malo počivali. Potem pa niso več prišli naprej. Do taborišča št. 7. niso mogli priti in zato so si uredili začasno taborišče. Tam jim je umrl še en nosač. Vihar se ni polegel in ekspedicija je morala prenočiti brez šotora. Posledica je bila, da so vsi hudo ozebli.

9. julija je umrl Wieland, Merkl in Welzenbach sta končno dosegla taborišče št. 7 v višini 7.100 m. Šotor se je tiščal skale. Štirje nosači so nadaljevali pot nazaj, toda samo trije so dosegli taborišče št. 4 z enim nosačem iz Aschenbrennerjeve in Schneiderjeve skupine. Welzbach je umrl še v taborišču št. 7. Živ je ostal od te druge skupine samo še Merkl z dvema nosačema Angceringom in Gaj-Layem.

Merkl je bil že ves izčrpan, saj že več dni ni ničesar zavžil, vendar je pa imel še toliko moči, da je prišel z dvema nosačema do taborišča št. 6 v višini 6.900 m. Taborišča pa ni več našel. Očividno ga je bil odnesel vihar ali pa zasul sneg. Zadnji trije udeleženci ekspedicije so našli zavetišče v snegu. Na hitro roko so si izkopali jamo, kamor so zlezli, da so bili vsaj za silo varni pred viharjem. Angcering je krenil naslednjega dne proti taborišču št. 4. Gaj-Lay je pa ostal pri Merklu, da bi skupaj umrla. Dardžilinski nosači so bili globoko udani nemški ekspediciji in molče so tvegali življenje za njen uspeh. Šest se jih z ekspedicije ni več vrnilo.

To je bila prva tragedija na gori Nanga Parbat leta 1934. Letos je zahteval ta gorski velikan zopet več človeških žrtev. Naskočila ga je nova ekspedicija, toda zopet je bil ves njen trud zaman — gorski orjak je ostal nepremagljiv.

Odkod izraz „slamnata vdova“?

Prvotno je pomenil ta izraz zapeljano ali zapuščeno dekle

Beseda vdova (angleško widow, francosko veuve, latinsko vidua, nemško Witwe, staronemško wituwa) je sorodna s staroindijsko besedo widhava, kar pomeni osamljena, osirotela. Beseda vdovec je nastala mnogo pozneje iz besede vdova. Za moža, ki mu je umrla žena, prvotno niso imeli nobene besede, ker tako stanje zanj ni nič pomenilo. Če je pa umrl ženi mož, se je njen položaj bistveno izpremenil in iz zgodovine vemo, da se je pri nekaterih narodih dala vdova celo sežgati na grmadi.

Pomen besede slamnata vdova ali slamnat vdovec pa ni tako enostaven. Zdaj pomeni to ženo ali moža, ki živi nekaj časa ločeno od svojega zakonskega druga odnosno družice. Iz tega pa vedno zveni erotično namigavanje na zakonski dopust, na skakanje čez zakonski plot. Včasih je to namigavanje umestno, večinoma pa ne, saj ne smemo tako slabo soditi o zakoncih. Beseda slamnata vdova izvira iz nemške Strohwitwe. S prvim delom te besede so si jezikoslovci že pošteno belili glave. Najprikladnejša se zdi Behaghelova teorija, ki vidi v tem analogijo besede Strohmann. Tako označujejo Nemci s slamo nabasano strašilo za ptice. To ni pravi mož in slamnata vdova ni resnično vdova. Ta razlaga pa ne zadostuje, kajti v raznih germanskih jezikih so izrazi za strašilo in slamnato vdovo tako različni, da ne moremo govoriti o analogiji. Angleži pravijo slamnatemu možu man of straw, Švedi halmkarl, Danci pa straamand. Slamnati vdovi pa pravijo grass widow.

Drugi trdijo, da izvira beseda Strohwitwe iz izraza za slamnato devico, Strohjungfer, in slamnato nevesto, Strohbraut. Ti izrazi so nastali iz srednjeveškega običaja, ko so polagali grešnim dekletom na glavo slamnate vence in jim natresali za pust rezanice pred vrata. V mestni knjigi v Kemnitzu iz leta 1399 naletimo na izraz Strohbrute, kar pomeni nedvomno nevesto, ki ni bila več devica. Kmalu se pojavi tudi pojem zapuščene žene. Že leta 1543 je izšel v Antverpnu holandski slovar, ki razlaga izraz haeckweduwe (haeck pomeni kupček sena, weduwe pa vdovo) takole: veuve attendant son mari estand en long voyage, kar pomeni žena, ki čaka moža, odsotnega na dolgem potovanju.

H. Schrader meni, da pomenita trava in slama v teh izrazih simbole ovenelosti, propadanja. Toda kako naj si pojasnimo to pri slamnatih vdovah, ki so ločene samo prehodno? Tako nasilno konstrukcijo postavlja veda, če ima z lažno moralo zagrajeno pot k pravemu vzroku. In k nji kaže povsem etimološko Martha Schwerdtfleinova v »Faustu«, kjer ošteva moža, da ji je pobegnil v svet in jo pustil osamljeno na slami. Slama pomeni tu posteljo in slamnata vdova je tista, ki ni ostala zaradi moževe smrti povsem zapuščena, temveč samo osamljena na zakonski postelji. Slama pa ne pomeni samo postelje vobče, v ožjem pomenu besede pomeni tudi nezakonsko posteljo, ker se v nekaterih jezikih govori o travnatih in senenih vdovah. To je namigavanje na prepovedano ljubezen. Tudi francoščina ima mnogo besed, ki spravljajo slamo v zvezo z izvenzakonskim ljubavnim razmerjem.

Slamnata ali včasih tudi travnata vdova pomeni prvotno zapeljano ali zapuščeno dekle, potem po možu začasno zapuščeno ženo, pri čemer dobi beseda pikanten prizvok. Romanski jeziki nimajo kratkega izraza za slamnato vdovstvo. Zadovoljiti se morajo z opisom: femme, dont le mari est en voyage (žena, ki je njen mož na potovanju) ali ma femme est absente (moje žene ni doma.)

Čudna predavanja na ameriških univerzah

Amerika ima za naše pojme naravnost presenetljivo visoko število univerz. Toda ameriške univerze se ne dajo primerjati z evropskimi. Mnoge morajo segati po kaj čudnih sredstvih, da privabijo slušatelje. Nekatere najemajo za svoja moštva sloveče nogometaše, druge zopet si pomagajo z drugačnimi triki. Tako prireja univerza v Michiganu predavanja in praktične tečaje za ljudi, ki se hočejo udeležiti znanstvenih ekspedicij. S filmom se pečata univerzi v Illinoisu in Newyorku. Prva je uvedla obvezne obiske kinematografov in slušatelji morajo presoditi in kritizirati vsak film. Butlerjeva univerza v Indianopolisu prireja predavanja o tem, kaj naj človek dela v prostem času, da ga čim bolje izkoristi. Radijski seminar ima univerza v Michiganu. Zamorska univerza v Villardu ne da nobenemu slušatelju absolutorija, dokler ne napravi izpita iz gospodinjstva.

Slušatelji zooloških tečajev v Miami hodijo na predavanja v potapljaških oblekah, kajti predavanja so v posebni z vodo zaliti predavalnici. Predavanja o zakonskem življenju sta uvedli zdaj z velikim uspehom univerzi v Yovi in Syrakusi. Tu se obravnavajo vsa zdravniška, psihološka in pedagoška vprašanja, važna za zakonce. Newyorška univerza je uvedla predavanja o izboljšanju človeškega značaja, univerza v Novem Hamshiru pa predavanja o pravilnem likanju hlač.

Milijoni za zatiranje raka

Na nedavnem zborovanju absolventov Yalske univerze v Newhavenu pri Newyorku sta izročila bogata newyorška trgovca oče in sin Childsova v roke javnosti 10,000.000 dolarjev za proučevanje raka. Nekaj je prispeval še tretji dobrotnik, ki pa noče biti imenovan. Ti milijoni ne bodo služili za boj proti raku, temveč izključno za proučevanje te strašne bolezni. Takoj je bil ustanovljen upravni svet Childsovega fonda, ki naj ustanovi zavod za proučevanje raka. V upravnem svetu je več znamenitih ameriških biologov in biokemikov. Predsedujejo mu bakterilog yalske medicinske fakultete Bayne-Jones, biokemik R. J. Anderson, biolog R. G. Harrison, ki je prvi začel gojiti v Rockefellerjevem zavodu živalsko tkivo pred Alexisom Carellom in sedanji patolog S. P. Rous z Rockefellerjevega zavoda.

Ob tej priliki so ameriški listi omenili, da je podaril letos spomladi Rockefellerjev sin obširno zemljišče in tri milijone dolarjev drugi univerzi v Newyorku namreč Connellovi in njeni medicinski fakulteti, da bodo lahko razširili zavod za proučevanje in zatiranje raka pod vodstvom odličnega strokovnjaka dr. Jamesa Ewinga. Dva senatorja sta pa tudi v ameriškem senatu spomladi sprožila predlog, naj bi zgradili v Washingtonu za vso Ameriko zavod za proučevanje in zatiranje raka. Predlog je bil sprejet in zdaj ga proučuje posebna komisija. Po predlogu, ki bo najbrž kmalu sprejet in uveljavljen, ba dala Amerika za začetek dva in pol milijona dolarjev, potem pa vsako leto milijon dolarjev za proučevanje raka. Sporedno s tem se razpiše nova vsakoletna nagrada za tistega ameriškega državljana, ki je v dotičnem letu objavil ali napisal najvažnejše delo o vzrokih, borbi, diagnozi ali lečenju raka.

Šola vodnikov v Parizu

Šole vodnikov bi bile potrebne po vsem svetu. O tem se človek prepriča na vsakem potovanju. Če se spoznaš na svetovno zgodovino in zemljepis, boš lahko opetovano ugotovil, da vodniki v svojih razlagah in pojasnilih niso vedno zanesljivi, da kaj radi zaidejo v nasprotje zlasti z zgodovino. Iz teh ozirov in najbrž tudi zaradi pomanjkanja dobrih vodnikov so v Parizu otvorili v rue Guyot šolo vodnikov tujcev, kjer se lahko vsak človek temeljito pripravi na ta težaven poklic. Vodja šole Destre, ki je sklenil ustanoviti zavod povsem različen od drugih šol po učnem načrtu. Med slušatelji te šole so večinoma intelektualci, največ študenti. So pa tudi zdravniki, advokati in inženirji, kar priča, da tudi Pariz preživlja težko gospodarsko krizo.

V šoli se poučujejo tuji jeziki, zgodovina, zemljepis in narodno gospodarstvo, posebno važnost pa polaga Destre na zgodovino umetnosti in smisel za umetnost vobče. Slušatelji se seznanijo v šoli tudi s pravno vedo in uče jih, kako je treba občevati z uradi. Temeljem zdravniške vede v svrho prve pomoči posvečajo tudi veliko pozornost. Največja važnost se pa polaga na občevanje z ljudmi. Stare izkušnje nas uče, da sta dve skupini ljudi, ki je težko zadostiti njihovi radovednosti, namreč otroci in tujci. Če nalete radovedni tujci na težke probleme, je vse odvisno od tega, kako znaš občevati z njimi. Neizkušen vodnik se spusti z njimi v debato in lahko se mu zgodi, da mora končno priznati, da jim na njihova vprašanja ne more odgovoriti. Slušatelji pariške šole se pa uče, da vodnik besede »ne vem« ne sme poznati. Občevati z ljudmi je velika umetnost. Kdor je podkovan v tej umetnosti, bo znal vedno radovednega tujca odvrniti od tega vprašanja in napeljati pogovor drugam, na drugo polje, kjer ne bo prišel v zadrego.

Šesti čut človeka?

Londonski zdravnik Cecil Reynolds je odkril pred tremi leti 10letnega dečka Pete Marquisa in ugotovil, da kaže čudne zmožnosti. Deček je imel takrat angino. Ko je ozdravil, se je spričo zdravnika trikrat pogreznil v neko čudno stanje kakor da spi. V tem spanju je govoril neznan jezik. Ko se je pa zdramil, se ni mogel ničesar spomniti. Dečkova mati je pravila, da se je to z njenim sinčkom že večkrat ponovilo. Čeprav je imel oči zavezane, je dobro videl, lahko je pisal, čital in igral celo namizni tenis.

Zdravnik je napravil z dečkom mnogo poskusov. Med drugim je povabil učitelja sabljanja in biljarda. Čeprav so dečku z večkrat pragnjeno črno ruto zaveznli oči, je svojega učitelja dobro videl, spretno je odbijal udarce njegovega rapirja in naučil se je igrati biljard. Deček pripoveduje, da je živel v II. stoletju in da se je imenoval Napeji. Kadar je v transu, govori in gladko čita knjige v perzijskem jeziku.

SLABI IZGLEDI

Mladenič z nizko plačo, zato pa z veliko ljubeznijo, zasnubi razvajeno dekle. Mati mu pravi: Dragi sinko, trdo boš moral delati, predno jo dobiš. Oče pa pripomni: In ko jo dobiš, boš moral še bolj garati.

DOBRODOŠEL GOST

— Zdaj pa že moram iti, — pravi vztrajen gost zjutraj. — Upam, milostiva, da vam nisem kratil spanja.

— Ah, nič ne de, — pravi gospodinja prijazno, — saj smo itak hoteli zgodaj vstati.

Andre Armandy: 47

Princesa Symianova

Roman

Kar je začutil Robert roko, iščočo njegovo roko. Mala plesalka se je bila priplazila v temi do njega, potegnila ga je za seboj in mu zašepetala na uho:

— Ne ganite se, nagnite se nazaj, da ostanete v senci.

Ves presenečen jo je ubogal. Mala Rusinja je nadaljevala:

— Vem, s kom ste bili včeraj v loži. Ne odgovarjajte! To ni očitek: vsak gre za svojo usodo — gotovo bi jo radi zopet videli. Če se sestanete z njo, ji povejte tole: Ljubka Markovna se je vrnila od ondot in ima pismo za vas.

In izgovarjajoč poedine zloge kot mo, kakor bi hotela, da bi si jih bolje vtisnil v spomin, je ponovila:

— Ne pozabite: Ljubka Markovna se je vrnila od ondot in ima pismo za vas. Ne, ne odgovarjajte! ne ganite se! Ne pozabite ji povedati to.

Čutil je, da ne stoji več za njim, ne da bi mogel uganiti, kam je izginila. Ko so zopet prižgali luči, je opazil, da sedi zadaj med svojimi družicami, samo njene resne oči so ga opozarjale na njegovo poslanstvo.

Ves obupan, da tiste noči ne bo videl Staše, je Robert plačal in se vrnil v hotel.

Zapeljal je avto v garažo in se zadnjič prepričal, ali res ni prišlo zanj nobeno pismo. Kakor prej, je bil tudi zdaj njegov predalček prazen. Bourjal, ki je imel službo, mu je povedal, da je odšel Cantaloube za hip v klub in da se še ni vrnil. Poln melanholije je odšel Brancelin v svoje sobe.

Čeprav je prejšnjega dne malo spal, ga postelja ni mikala. Bal se je, da ne bo mogel spati in njegove misli so se vračale k nji. Vzel je cigaro in stopil na balkon nad zalivom des Anges, da bi jo v miru pokadil.

Bila je jasna noč. Luna je sijala tako lepo, da je zasenčila zvezde. Zdelo se je, da se začenja nebo pri obali in razprostira dalje brez vidnega obzorja. Velika bela jahta, vsa žareča se je zdela kakor da ni zasidrana, temveč da visi na nevidnih nitkah. Nežni glasovi gosli in harfe so odmevali z razsvetljenega krova...

V naših časih je krasna jahta višek razkošja. Malo je izvoljenih, ki se lahko ponašajo s srečo biti njeni lastniki. Robertu se je zdela kot simbol sreče. Znal je oceniti užitek biti bogataš in preklinjal je svojo moralno bedo.

Kako lahko je biti brez madeža, če je človek bogat, je pomislil.

Godba, ne da bi jo poslušal, ga je zazibala v sanje. Kar je utihnila in njena harmonija mu je manjkala. Očitajoče se je ozrl proti jahti.

Od jahte se je ločil bel čoln in v srebrni mesečini se je videlo, kako režejo njegova vesla mirno morsko gladino. Kar se je pogreznil krov v temo, razen signalnih luči. Robert je opazoval to, toda njegove misli so bile daleč...

Čoln se je ustavil ob obali. Kožuhovinast plašč je zavihral v mesečini. Čoln se je vrnil k jahti, kjer so počasi ugašale luči tudi pod krovom. Z nočjo, legajočo na vse morje, je lepota naraščala. Sladka opojnost je obšla Roberta... V mislih je zopet zagledal pred seboj Stašo.

Kar se je zdrznil in zdramil iz sladkih sanj. Stisnil je ograjo z drhtečimi rokami in se sklonil naprej. Mimo njega je švignil avto tja proti Antibesu. Robert je spoznal Stašin avto.

In v naglem vrtincu misli jo je videl v minuli noči v njeni loži na svečanosti v Madisonu s Hawkstonom in onim drugim možem. Obenem mu je pa stopilo živo pred oči ime jahte: »Luxor«. V glavo mu je šinila drzna misel:

Zvedeti moram, kaj tiči za tem.

Ne da bi vzel klobuk, je odhitel po stopnicah mimo presenečenega Bourjala in planil v garažo.

— Moj avto, hitro!

Pred njegovim avtomobilom so stali drugi avtomobili. Zaspan čuvaj jih je jel odmikati. Brancelin se je razjezil, končno je stisnil čuvaju bankovec v roko in ga tako zdramil iz njegove zaspanosti. Njegov avto je imel prosto pot.

Bencin? Brancelin se je spomnil, da ga je nalil popoldne. Na vso moč je pognal avto iz garaže, ne da bi se zmenil za strmečega čuvaja.

Brez klobuka, ves iz sebe je vozil z največjo hitrostjo. Ura je mogla biti dve ponoči in ulice so bile prazne.

Njene luči se bodo videle od daleč, — je menil.

Zdirjal je čez promenado des Anglais in mimo konjskega dirkališča. Ne da bi zmanjšal hitrost je pognal svoj avto v temno noč. Pred njim nič... In vendar — da, tam daleč pri velikem železnem mostu se je videla medla luč. Robert je podvojil hitrost.

Pri mostu je bil oster ovinek, poleg tega pa še zatvornica. Robert je prevozil ovinek tako hitro, da se je avto večkrat močno stresel. Zadnja pnevmatika se je snela.

— Tepec, — je zaklel Robert in skočil od volana.

Vozil je z največjo hitrostjo, toda predno je zopet nataknil pnevmatiko, je avtomobil pred njim izginil.

Robert si je obrisal potno čelo, stisnil zobe in nadaljeval svojo divjo vožnjo. Pazil je mimogrede samo na križišča in na luč, ki bi jo utegnil zagledat pred seboj. Preklinjal je griče pri Cannes in Vallauril, ki so mu zakrivali obzorje. Z enako divjo hitrostjo je vozil skozi Cannes in njegova edina misel je bila zagledati rdečo luč avtomobila pred seboj.

Urejuje Josip Zupančič — Za »Narodno tiskarno« Fran Jeran — Za upravo in inseratni del lista Oton Christof. — Vsi v Ljubljani.